

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

«Ο ρυθμός ανάπτυξης της Ελληνικής Οικονομίας την δεκαετία 2013-2022. Η Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και οι Διεθνείς Προκλήσεις»

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΟΦΡΑΣ

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη Δημόσια Οικονομική και Πολιτική.

Αιγάλεω, 2023

University of West Attica
Department of Accounting & Finance
Master of Science in Public Economics and Policy

**"The Growth Rate of The Greek Economy in the Decade 2013-22.
European Integration and International Challenges"**

IOANNIS SOFRAS

**Master Thesis submitted to the Department of Accounting & Finance of the University of
West Attica in partial fulfillment of the requirements for the degree of M.Sc. in Public
Economics and Policy.**

Aigaleo, Greece, 2023

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
**Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική &
Πολιτική»**

**«Ο ρυθμός ανάπτυξης της Ελληνικής Οικονομίας την δεκαετία
2013-22. Η Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και οι Διεθνείς Προκλήσεις»**

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΟΦΡΑΣ

A.M.: 21036

Επιβλέπων: Βασίλειος Πανάγου, Καθηγητής ΠαΔΑ

**Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής του
Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης
στη Δημόσια Οικονομική και Πολιτική.**

Αιγάλεω, 2023

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

Τίτλος εργασίας «Ο ρυθμός ανάπτυξης της Ελληνικής Οικονομίας την δεκαετία 2013-22. Η Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και οι Διεθνείς Προκλήσεις»

Μέλη Εξεταστικής Επιτροπής

Εγκρίθηκε από την εξεταστική επιτροπή την Δευτέρα 27 Μαρτίου 2023

Α/α	ΟΝΟΜΑ ΕΠΩΝΥΜΟ	ΒΑΘΜΙΔΑ/ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΠΟΓΡΑΦΗ
1	Βασίλειος Πανάγου	Καθηγητής Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής	
2	Ανδρέας Αλεξόπουλος	Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής	
3	Νικόλαος Στρόμπλος	Διευθυντής ΕΛ.ΣΤΑΤ	

University of West Attica
Department of Accounting & Finance
Master of Science in Public Economics and Policy

**"The Growth Rate of The Greek Economy in The Decade 2013-22.
European Integration and International Challenges"**

IOANNIS SOFRAS

R.N.:21036

SUPERVISOR: Vasileios Panagou

Master Thesis submitted to the Department of Accounting & Finance of the University of West Attica in partial fulfillment of the requirements for the degree of M.Sc. in Public Economics and Policy.

Aigaleo, Greece, 2023

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο κάτωθι υπογεγραμμένος Ιωάννης Σοφράς του Βασίλειος, με αριθμό μητρώου 21036 φοιτητής του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Δημόσια Οικονομική και Πολιτική του Τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής της Σχολής Διοίκησης, Οικονομίας και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

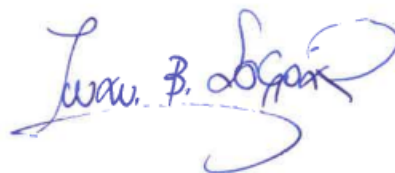
«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Ο Δηλών

*** Όνομα Επώνυμο/Ιδιότητα**

Ψηφιακή Υπογραφή

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Ελληνική Οικονομία βρέθηκε σε μια πορεία ανάκαμψης κατά τη διάρκεια της δεκαετίας 2013-2022. Πιο συγκεκριμένα, κατά το έτος 2022, η οικονομία μεγάλωσε κατά 5,9%. Αυτό αποτελεί μια θετική εξέλιξη σε μια περίοδο κατά την οποία οι περισσότερες ανεπτυγμένες οικονομίες βρίσκονται σε ύφεση, με την Ευρώπη να ηγείται στην κατάσταση αυτή. Ωστόσο, παρά την ανάκαμψη, η Ελληνική Οικονομία αντιμετωπίζει ακόμη προκλήσεις σε επίπεδο ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και διεθνών σχέσεων.

Η Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση αντιμετωπίζει προκλήσεις όπως οικονομική ανασυγκρότηση, κλιματική αλλαγή, μετανάστευση και τεχνολογική πρόοδος. Η Ελλάδα, ως μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει επηρεαστεί από αυτές τις προκλήσεις και πρέπει να αντιδράσει με στρατηγικές που θα ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας της.

Επιπλέον, η παγκόσμια οικονομία αντιμετωπίζει προκλήσεις όπως η επιβράδυνση της ανάπτυξης, η αύξηση του αναπτυξιακού χάσματος και η κλιματική αλλαγή. Αυτές οι προκλήσεις μπορούν να επηρεάσουν την Ελληνική Οικονομία μέσω της διεθνούς εμπορίου, της κίνησης κεφαλαίων και της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Συνεπώς, η Ελλάδα πρέπει να παρακολουθεί στενά τις διεθνείς εξελίξεις και να αντιδρά με στρατηγικές που θα επιτρέψουν στην οικονομία της να αντιμετωπίσει αυτές τις προκλήσεις.

Επιπλέον, η ελληνική οικονομία φαίνεται να χαρακτηρίζεται από ευελιξία και δυναμισμό, η οποία, σύμφωνα με τα διαθέσιμα οικονομικά στοιχεία, παρέμεινε σταθερή παρά τις δυσκολίες της τελευταίας τριετίας, κυρίως της πανδημίας και του πολέμου μεταξύ Ρωσίας και Ουκρανίας.

Τέλος, σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η βιβλιογραφική ανασκόπηση της κατάστασης της Ελλάδας, σχετικά με τον ρυθμό ανάπτυξης της, τόσο μεμονωμένα, όσο και ως χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και της επιρροής που ενδεχομένως έχει από διεθνή γεγονότα που επηρεάζουν την οικονομική της ανάπτυξη.

Λέξεις κλειδιά: ελληνική οικονομία, ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, οικονομική ανάπτυξη, παγκόσμια οικονομία, ύφεση

ABSTRACT

The Greek Economy was on a path of recovery during the decade 2013-2022. More specifically, in the year 2022, the economy grew by 5.9%. This is a positive development at a time when most developed economies are in recession, with Europe leading the way. However, despite the recovery, the Greek Economy still faces challenges at the level of European integration and international relations.

European Integration faces challenges such as economic restructuring, climate change, immigration and technological progress. Greece, as a member of the European Union, has been affected by these challenges and must react with strategies that will strengthen the competitiveness of its economy.

In addition, the global economy faces challenges such as slowing growth, widening the development gap and climate change. These challenges can affect the Greek Economy through international trade, capital movement and financial stability. Consequently, Greece must closely monitor international developments and react with strategies that will allow its economy to face these challenges.

Furthermore, the Greek economy seems to be characterized by flexibility and dynamism, which, according to the available financial data, has remained stable despite the difficulties of the last three years, mainly the pandemic and the war between Russia and Ukraine.

Finally, the purpose of this thesis is the literature review of the situation of Greece, regarding its growth rate, both individually and as a member country of the European Union, but also of the influence it may have from international events affecting its economic development.

Keywords: Greek economy, European integration, economic development, global economy, recession

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	xiii
ABSTRACT	xv
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	21
1 ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2013- 2022	23
1.1 Οι Οικονομικοί Δείκτες για την Αξιολόγηση της Ελληνικής Οικονομίας	23
1.2 Οι Οικονομικές Τάσεις της Ελληνικής Οικονομίας	23
1.3 Το Τραπεζικό Σύστημα.....	24
1.4 Τα Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια.....	25
1.5 Οι Επιπτώσεις της Πανδημίας του COVID-19 και του Ρωσο-Ουκρανικού Πολέμου στην Ελληνική Οικονομία	25
1.6 Η αύξηση του ΑΕΠ της Ελλάδας το 2021	26
1.7 Οι Προσδοκίες για Συνεχή Ανάπτυξη το 2022 και η Πιστοληπτική Ικανότητα Της Ελλάδας.....	27
1.8 Το Χάσμα Μεταξύ των Ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου και των Ομολόγων Επενδυτικής Βαθμίδας	27
1.9 Οι Προοπτικές για Μελλοντική Ανάπτυξη Της Ελληνικής Οικονομίας..	28
1.9.1 Η εφαρμογή πολιτικών για τη διατήρηση θετικών ρυθμών ανάπτυξης στην Ελλάδα	28
1.9.2 Οι επενδύσεις γίνονται για τη στήριξη της οικονομικής ανάκαμψης της Ελλάδας..	29
1.9.3 Η επιρροή των πρόσφατων διεθνών συμφωνιών συνεργασίας και οι προοπτικές για μελλοντική ανάπτυξη στην Ελλάδα.....	29
2 Η ΤΡΟΧΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ: ΑΝΑΛΥΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟ ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ ΕΥΡΩΠΗ (2013-2022)	37
2.1 Η Οικονομική Ιστορία της Ελλάδας πριν την Ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση;	37

2.2	Η Επιρροή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ελληνική Οικονομία.....	37
2.3	Η Σημερινή Κατάσταση της Ελληνικής Οικονομίας;.....	38
2.4	Η Ένταξη στην ΕΕ και οι Αλλαγές στην Ελληνική Πολιτική και Κοινωνία	39
2.5	Οι αλλαγές στον ελληνικό πολιτισμό από την ένταξη στην ΕΕ	39
2.6	Οι Πολιτικές της ΕΕ και η Επιρροή τους στην Αγορά Εργασίας της Ελλάδας;	40
2.7	Οι Σημαντικότερες Τάσεις στην Ελληνική Οικονομία από το 2013 και Μετά	40
2.8	Τα πιθανά οφέλη και οι κίνδυνοι από τη συνέχιση της ένταξης στην ΕΕ για την Ελλάδα	41
2.9	Οι προβλέψεις για το Μέλλον της Ελληνικής Οικονομίας τα Επόμενα Χρόνια	42
3	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΩΣ ΕΘΝΟΣ ΚΑΙ ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΕ	45
3.1	Οι Οικονομικές Προκλήσεις που Αντιμετωπίζει η Ελλάδα;	45
3.2	Το Υψηλό Δημόσιο Χρέος στην Ανάπτυξη της Ελλάδας	45
3.3	Τα Χρηματοδοτικά Προγράμματα Έχουν Υλοποιηθεί από την ΕΕ και το ΔΝΤ για να Βοηθήσουν την Ελλάδα	46
3.4	Η Πολιτική Αστάθεια στην Ελλάδα	47
3.5	Η Επιρροή της Πολιτικής Αστάθειας στην Ικανότητα της Ελλάδας να Εφαρμόσει Μεταρρυθμίσεις και να Προσελκύσει Ξένες Επενδύσεις	47
3.6	Οι Προκλήσεις της Ελληνικής Κυβέρνησης για την Εξισορρόπηση των Απαιτήσεων των Πιστωτών και των Αναγκών των Πολιτών	48
3.7	Η Ελλάδα στην Πρώτη Γραμμή της Προσφυγικής Κρίσης στην Ευρώπη;	49
4	ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙ Η ΕΛΛΑΔΑ	51
4.1	Εισαγωγή.....	51
4.2	Η εμπειρία της Ελλάδας από την παγκόσμια πανδημία	52
4.2.1	Η επιρροή του covid-19 στο σύστημα υγείας της Ελλάδας;	52

4.2.2	Τι αντίκτυπο της πανδημίας στην ελληνική κοινωνία;.....	53
4.2.3	Ποια μέτρα έχουν εφαρμοστεί από τις ελληνικές αρχές για τον περιορισμό της εξάπλωσης του COVID-19;.....	54
4.3	The Ripple Effect: Η σύγκρουση Ρωσίας-Ουκρανίας και οι επιπτώσεις στην Ελλάδα	55
4.3.1	Η ελληνική οικονομία μετά την σύγκρουση Ρωσίας-Ουκρανίας	55
4.3.2	Ο αντίκτυπος της σύγκρουσης στη γεωπολιτική σταθερότητα της Ελλάδας;	55
4.3.3	Η πορεία της ασφάλειας, της ειρήνης και της διεθνούς συνεργασίας της Ελλάδας;	56
4.3.4	Τα μέτρα για την προστασία της οικονομίας της Ευρώπης;	57
4.3.5	Η διαχείριση της διαδικασίας ανάκτησης υπό το φως της σύγκρουσης	57
4.3.6	Οι οικονομικές ευθύνες της διαχείρισης μιας νέας διαταραχής	58
	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	59
	Βιβλιογραφία.....	63
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	71

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Από το 2013 έως το 2019, η Ελλάδα βίωσε μια περίοδο αργής οικονομικής ανάπτυξης, καθώς βρισκόταν ακόμη σε ανάκαμψη από την οικονομική κρίση του 2008 και την κρίση δημόσιου χρέους που ακολούθησε. Ωστόσο, το 2020, η πανδημία του COVID-19 έπληξε σκληρά την Ελλάδα, με αποτέλεσμα την απότομη συρρίκνωση της οικονομίας της.

Το 2021, η ελληνική οικονομία άρχισε να ανακάμπτει, με ρυθμό ανάπτυξης 4,3%, αλλά αυτή η ανάπτυξη παρεμποδίστηκε από αρκετές προκλήσεις. Η πρώτη πρόκληση αφορούσε την ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς συνέχιζε να εφαρμόζει μέτρα λιτότητας για να ανταποκριθεί στις προϋποθέσεις των προγραμμάτων διάσωσης. Αυτά τα μέτρα περιόρισαν τις κρατικές δαπάνες, γεγονός που είχε αντίκτυπο στην οικονομική ανάπτυξη.

Η δεύτερη πρόκληση αφορούσε το διεθνές περιβάλλον, καθώς η Ελλάδα αντιμετώπιζε εξωτερικές πιέσεις από γειτονικές χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Τουρκίας. Αυτές οι πιέσεις περιελάμβαναν εδαφικές διαφορές στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο, οι οποίες επηρέασαν την ελληνική τουριστική βιομηχανία και τον ενεργειακό τομέα. Εκτός από αυτές τις προκλήσεις, η Ελλάδα αντιμετώπισε και εσωτερικές προκλήσεις, όπως τα υψηλά επίπεδα ανεργίας και η διαρροή εγκεφάλων ειδικευμένων εργαζομένων.

Συνολικά, η ελληνική οικονομία γνώρισε αργή ανάκαμψη από την οικονομική κρίση και την κρίση του δημόσιου χρέους τη δεκαετία από το 2013 έως το 2022. Ενώ η χώρα σημείωσε πρόοδο στην εφαρμογή μεταρρυθμίσεων και τη μείωση του χρέους της, αντιμετώπισε σημαντικές προκλήσεις που σχετίζονται με την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και τις διεθνείς πιέσεις, γεγονός που περιόρισε τις δυνατότητες οικονομικής ανάπτυξης.

Επομένως, όλα αυτά οδηγούν στην διάρθρωση της εργασίας στα παρακάτω κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται οικονομική επισκόπηση της Ελλάδας για την δεκαετία 2013- 2022. Συγκεκριμένα, αναφέρονται οι οικονομικοί δείκτες και η πορεία τους στην οικονομία της Ελλάδας αλλά και οι προοπτικές για την μελλοντική ανάπτυξη.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται λόγος για την πορεία της Ελλάδας ως μέλος της Ευρωπαϊκής οικογένειας. Αναλυτικότερα παρουσιάζονται στοιχεία σχετικά με την επιρροή της Ευρώπης στην οικονομία και Ελλάδα και όχι μόνο, καθώς και οι γενικότερες τάσεις και προοπτικές ανάπτυξης για τα επόμενα χρόνια.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η αναπτυξιακή πορεία της Ελλάδας συναρτήσει της Ευρώπης. Πιο συγκεκριμένα αναφέρονται μεταξύ άλλων η πορεία του δημοσίου χρέους της Ελλάδας, οι πολιτικές της Ευρωζώνης και η περίοδος του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Επιπλέον, γίνεται λόγος για τις περιόδους πολιτικής αστάθειας καθώς και για την προσφυγική κρίση.

Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται λόγος για τις διεθνείς προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει η Ελλάδα. Λεπτομερέστερα, γίνεται λόγος σχετικά με την εμπειρία της Ελλάδας με την πρόσφατη παγκόσμια υγειονομική κρίση της πανδημίας, καθώς και για το «Ripple Effect» της σύγκρουσης Ρωσίας- Ουκρανίας.

Τέλος, παρουσιάζονται τόσο τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την βιβλιογραφική επισκόπηση, όσο και προτάσεις αντιμετώπισης πολλών ελληνικών παθογενειών, όπως και η εκτεταμένη βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε.

1 ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2013- 2022

1.1 Οι Οικονομικοί Δείκτες για την Αξιολόγηση της Ελληνικής Οικονομίας

Για την αξιολόγηση της ελληνικής οικονομίας έχουν χρησιμοποιηθεί διάφοροι οικονομικοί δείκτες. Ειδικότερα, η Τράπεζα της Ελλάδος δημοσιεύει τριμηνιαία στοιχεία για τις τιμές των κατοικιών. Επιπλέον, τα ποσοστά ανεργίας για τρία τμήματα του πληθυσμού (γηγενείς Έλληνες, Ευρωπαίοι μη Έλληνες και πολίτες εκτός Ευρώπης) παρακολουθούνται με την πάροδο του χρόνου. Επιπλέον, η Eurostat παρέχει στοιχεία για σοβαρή υλική στέρηση. (Mariateresa Ciommi, 2022)

Το 2019, η ελληνική οικονομία παρουσίασε σημάδια μέτριας ανάκαμψης, με τα ποσοστά μετανάστευσης να ξεπερνούν τα ποσοστά μετανάστευσης. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με το 2016, που σήμανε το τέλος της Μεγάλης Ύφεσης στην Ελλάδα, όταν τα ποσοστά μετανάστευσης ξεπέρασαν τα ποσοστά μετανάστευσης. Έτσι, αυτοί οι οικονομικοί δείκτες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την κατανόηση της τρέχουσας κατάστασης της ελληνικής οικονομίας, καθώς και της τροχιάς της στο εγγύς μέλλον. (Mariateresa Ciommi, 2022)

1.2 Οι Οικονομικές Τάσεις της Ελληνικής Οικονομίας

Η ελληνική οικονομία αντιμετωπίζει μια σειρά οικονομικών ζητημάτων από την έναρξη της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης το 2008. Πριν από αυτό, η ελληνική οικονομία γνώρισε μια περίοδο σταθερής οικονομικής ανάπτυξης, η οποία έχει αποδοθεί στην άνοδο της μητροπολιτικής Αθήνας ως περιφερειακής οικονομικής κόμβος. Ωστόσο, η ξαφνική έναρξη της ύφεσης είχε αρνητικές επιπτώσεις στην ελληνική οικονομία, οδηγώντας σε υψηλά ποσοστά ανεργίας, φτώχειας και κοινωνικής ανισότητας σε ολόκληρη τη χώρα. (Mariateresa Ciommi, 2022)

Σύμφωνα με στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, οι τιμές των κατοικιών έχουν μειωθεί δραματικά από τότε 2008, σημειώνοντας πτώση κατά μέσο όρο 10% για κάθε τρίμηνο έκτοτε. Η πτώση αυτή είναι ενδεικτική της οικονομικής ύφεσης που γνώρισε η Ελλάδα, καθώς τα νοικοκυριά αναγκάζονται να πουλήσουν τα σπίτια τους σε μειωμένες τιμές για να αντεπεξέλθουν στις οικονομικές δυσκολίες.

Επιπλέον, τα ποσοστά ανεργίας έχουν επίσης σημειώσει απότομη άνοδο από το 2008, με το ποσοστό ανεργίας στην Αττική και την Ελλάδα να φτάνει στο υψηλότερο σημείο του 27,6% και 28,1% αντίστοιχα. Υψηλά επίπεδα ανεργίας αντικατοπτρίζονται και στον Δείκτη Σοβαρής Υλικής Στερησης, ο οποίος έχει δεκαπλασιαστεί στην Ελλάδα από το 2008. Παρά το γεγονός αυτό, το έτος

2019 σημείωσε μέτρια οικονομική ανάκαμψη, με τα ποσοστά μετανάστευσης να ξεπερνούν ελαφρώς τα ποσοστά μετανάστευσης στην Ελλάδα. Αυτό υποδηλώνει ότι η ελληνική οικονομία αρχίζει σιγά-σιγά να ανακάμπτει από τις οικονομικές δυσκολίες που προκαλούνται από παγκόσμια οικονομική κρίση. (Mariateresa Ciommi, 2022)

1.3 Το Τραπεζικό Σύστημα

Το 2021, η τραπεζική χρηματοδότηση προς τον ιδιωτικό τομέα συνεχίζει να αυξάνεται, υποστηριζόμενη από μια διευκολυντική ενιαία νομισματική πολιτική και τα σχέδια της Ελληνικής Τράπεζας Ανάπτυξης (ΕΤΑ) και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ).

Τον Δεκέμβριο του 2021, ο δωδεκάμηνος ρυθμός αύξησης της τραπεζικής χρηματοδότησης, αν και πιο αργός, παρέμεινε στο 3,7%, έναντι 10% τον Δεκέμβριο του 2020. Η ΕΑΤ και η ΕΤΕπ παρέχουν λιγότερη χρηματοδότηση από ό,τι το 2020, αλλά ο αντίκτυπος είναι σημαντικός για αυτές, καθώς υποστηρίζουν το 1/3 του δανεισμού σε επιχειρήσεις (κυρίως ΜΜΕ) και ελεύθερους επαγγελματίες. (Τράπεζα της Ελλάδος, 2022)

Οι καταθέσεις των ιδιωτικών τραπεζών συνέχισαν να αυξάνονται το 2021, με σωρευτική αύξηση 16,2 δισ. ευρώ, χαμηλότερη από το 2020 (20,6 δισ. ευρώ), αλλά πολύ υψηλότερη από ό,τι πριν από την πανδημία.

Οι δείκτες κοινού και συνολικού κεφαλαίου των τραπεζών μειώθηκαν, λόγω των πωλήσεων μη εξυπηρετούμενων δανείων (NPL) και των ζημιών από τιτλοποιήσεις. Δεδομένης της σχετικά χαμηλής ποιότητας του τραπεζικού κεφαλαίου, με το μεγαλύτερο μέρος του συνολικού εποπτικού κεφαλαίου να σχετίζεται με αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις (64%), υπάρχει ανάγκη να ενισχυθεί ποιοτικά και ποσοτικά η κεφαλαιακή βάση και να βελτιωθεί η οργανική κερδοφορία.

Το θετικό είναι ότι οι τράπεζες έχουν ξεκινήσει προσπάθειες για την ενίσχυση της κεφαλαιακής τους βάσης αυξάνοντας τα ίδια κεφάλαια και εκδίδοντας ομόλογα. Τέλος, να σημειωθεί ότι οι διασυνδέσεις του τραπεζικού συστήματος με τη χώρα έχουν ενισχυθεί, καθώς τα ανοίγματα, δηλαδή τα συνολικά ανοίγματα προς την κεντρική κυβέρνηση, διαμορφώθηκαν σε ποσοστό 22,5% έως το τέλος του 2021 και ο λόγος του συνολικού ενεργητικού των τραπεζών προς το ΑΕΠ έφτασε 38,7%. (Τράπεζα της Ελλάδος, 2022)

Στο σημερινό περιβάλλον των μεταβαλλόμενων χρηματοοικονομικών συνθηκών, ο ελληνικός τραπεζικός τομέας καλείται να αντιμετωπίσει μεγάλες προκλήσεις, όπως νέα μη εξυπηρετούμενα δάνεια που ενδέχεται να προκύψουν μετά την απόσυρση των μέτρων στήριξης και υποχρεωτικές

υποχρεώσεις που πρέπει να πληρούν τις ελάχιστες απαιτήσεις ιδίων κεφαλαίων και τα απαιτούμενα δάνεια λόγω υψηλός πληθωρισμός (MREL), η ανάγκη απορρόφησης των επιπτώσεων του ΔΠΧΑ 9, οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής και η υιοθέτηση νέων ψηφιακών τεχνολογιών.

Τέλος, είναι σαφές ότι οι τράπεζες πρέπει να παραμείνουν σε επαγρύπνηση και να λάβουν πιο επιθετικά μέτρα για να μειώσουν περαιτέρω τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, να ενισχύσουν την κεφαλαιακή τους βάση και να επωφεληθούν από την αυξημένη ρευστότητα. (Τράπεζα της Ελλάδος, 2022)

1.4 Τα Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια

Το απόθεμα των μη εξυπηρετούμενων δανείων μειώθηκε περαιτέρω το 2021, κυρίως μέσω της πώλησης δανείων ύψους 27,5 δισεκατομμυρίων ευρώ χρησιμοποιώντας το καθεστώς κρατικών εγγυήσεων για τιτλοποίηση δανείων, γνωστό ως Hercules. Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια ανήλθαν σε 18,4 δισ. ευρώ στο τέλος Δεκεμβρίου 2021, σημειώνοντας μείωση 28,8 δισ. ευρώ σε σύγκριση με το τέλος Δεκεμβρίου 2020. Αυτή η εξέλιξη είχε ως αποτέλεσμα βελτιωμένη ποιότητα ενεργητικού για τις τράπεζες, χαμηλότερο κόστος κινδύνου και υψηλότερα περιθώρια κέρδους. (Τράπεζα της Ελλάδος, 2022)

Ωστόσο, το απόθεμα των μη εξυπηρετούμενων δανείων ως ποσοστό των συνολικών δανείων (12,8%) παραμένει πολύ πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ (2,1%). Περίπου το 39% του συνόλου των μη εξυπηρετούμενων δανείων είναι υπό ρύθμιση. Ωστόσο, μεγάλο ποσοστό των ρυθμιζόμενων δανείων αθέτησαν ξανά. Αναμένεται ότι επηρεασμένο από την επιδημία και τον υψηλό πληθωρισμό το 2022, το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων ενδέχεται να αυξηθεί. Δεδομένου ότι τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια πραγματοποιούνται κυρίως μέσω κεφαλαίων τιτλοποίησης και επανεπένδυσης, το επίπεδο των μη εξυπηρετούμενων δανείων θα συνεχίσει να ασκεί πίεση στην πραγματική οικονομία, προκαλώντας μεγάλο αριθμό δανειοληπτών να αποσυρθούν από την τραπεζική χρηματοδότηση. (Τράπεζα της Ελλάδος, 2022)

1.5 Οι Επιπτώσεις της Πανδημίας του COVID-19 και του Ρωσο-Ουκρανικού Πολέμου στην Ελληνική Οικονομία

Η ήδη εύθραυστη ελληνική οικονομία έχει αποδυναμωθεί περαιτέρω από τις συνδυασμένες επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 και του Ρωσο-Ουκρανικού Πολέμου. Η πανδημία έχει προκαλέσει έντονη ζήτηση ενέργειας μετά το άνοιγμα των οικονομιών. (Karakatsani, 2022) Επιπλέον, η δεκαετής οικονομική ύφεση έχει κάνει την Ελλάδα πιο ευάλωτη. (Karakatsani, 2022)

Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία και οι κυρώσεις της ΕΕ κατά της Ρωσίας έχουν επιδεινώσει την ήδη υπάρχουσα τάση ανόδου των τιμών στην Ελλάδα. (Karakatsani, 2022)

Καθώς η Ελλάδα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από ενεργειακά καύσιμα από τη Ρωσία, αυτό εγκυμονεί νέους κινδύνους για την οικονομία της. Οι άμεσες επιπτώσεις του πολέμου είναι εμφανείς στη χώρα, με τις τιμές της ενέργειας και των καταναλωτικών αγαθών να φτάνουν σε επίπεδα ρεκόρ. Επιπλέον, η μείωση της ενεργειακής εξάρτησης από τη Ρωσία και η ανάπτυξη εναλλακτικών μέσων για την κάλυψη των αναγκών της χώρας στον ενεργειακό τομέα αποτελούν την κορυφαία προτεραιότητα της κυβέρνησης. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί αυτό το ζήτημα, ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής πρότεινε τη σταδιακή κατάργηση της εξάρτησης της ΕΕ από το ρωσικό αέριο, το πετρέλαιο και τον άνθρακα έως το 2027. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η Ρωσία αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό μέρος των στερεών καυσίμων, του φυσικού αερίου και του αργού πετρελαίου της Ευρώπης. (Karakatsani, 2022)

Επιπλέον, ο πόλεμος συμπιέζει έμμεσα τις δαπάνες, καθυστερεί τις επενδύσεις και τις προσλήψεις και εμποδίζει την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας. (Paradimas, 2023) Για να βοηθηθούν οι πολίτες, οι επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά να αντιμετωπίσουν την κατάσταση, αναπτύσσονται πρόσθετα μέτρα τόσο σε εσωτερικό όσο και σε επίπεδο ΕΕ. (Karakatsani, 2022)

1.6 Η αύξηση του ΑΕΠ της Ελλάδας το 2021

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) της Ελλάδας παρουσίασε σημαντική άνοδο το 2021, σύμφωνα με αναφορές του Γραφείου Οικονομικής Ανάλυσης των ΗΠΑ. Σε ετήσια βάση, το πραγματικό ΑΕΠ των ΗΠΑ εκτιμάται ότι αυξήθηκε με ετήσιο ρυθμό 4,5%, με άνοδο 2,0% το τρίτο τρίμηνο. (Jackson, , 2021) (Mirela Panait, 2022) Αυτή η αύξηση έχει αποδοθεί σε διάφορους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής ανάπτυξης και του δείκτη ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. (Mirela Panait, 2022) Η παραγωγή σιδηρομεταλλεύματος στη χώρα έπαιξε επίσης σημαντικό ρόλο στην αύξηση αυτή. (Manuel Regueiro, 2021) Ο νόμος του Ελ Σαλβαδόρ για το Bitcoin, ο οποίος εφαρμόστηκε στα μέσα και τα τέλη του 2021, έχει επίσης εντοπιστεί ως ένας πιθανός παράγοντας. (Steve H. HANKE, 2022)

Συγκριτικά, και οι δύο κρίσεις σε όρους ΑΕΠ φαίνεται να είναι (μέχρι στιγμής) παρόμοιου μεγέθους. (Marhold, 20221) Επιπλέον, η Ελλάδα έχει δει μια κριτική απάντηση στις νεοφιλελεύθερες αλλαγές και μια αντίστοιχη οικονομική ανάπτυξη. (Vourlides, 2022) Για να διατηρήσει αυτή την ανάπτυξη, η χώρα έχει επενδύσει πολλά στην έρευνα και την ανάπτυξη, διαθέτοντας σχεδόν το 2% του ΑΕΠ της για αυτόν τον σκοπό. (Sydorovych, 2021) Αυτό, με τη

σειρά του, οδήγησε στην ψηφιοποίηση της οικονομίας, με αυξημένα επίπεδα ευελιξίας και αποτελεσματικότητας.

1.7 Οι Προσδοκίες για Συνεχή Ανάπτυξη το 2022 και η Πιστοληπτική Ικανότητα Της Ελλάδας

Οι προσδοκίες για συνέχιση της οικονομικής ανάπτυξης της Ελλάδας το 2022 είχαν σημαντική επίδραση στην πιστοληπτική της ικανότητα. Αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι η πανδημία του 2020 είχε εξαιρετικά αρνητικό αντίκτυπο στην παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη (Jackson, , 2021) και προκειμένου το έθνος να διατηρήσει μια διαδικασία ανάκαμψης στα τέλη του 2021 και το 2022, οι πληθυσμοί πρέπει να μοιραστούν αυτά τα οικονομικά οφέλη. Αυτό περιπλέκεται περαιτέρω από το γεγονός ότι η οικονομική ανισότητα έχει προκαλέσει δραματικές διαφορές στην κατανομή των πόρων. (Daryl Siedentop, 1995)

Για παράδειγμα, η Γαλλία γνώρισε μια γενική απεργία, η οποία επηρέασε πανεπιστήμια και άλλες περιοχές. (Stefan Feuser, 2022) Αυτό επιδεινώθηκε περαιτέρω από το γεγονός ότι η πανδημία άλλαξε τον ρυθμό της καθημερινής ζωής. (Vourlides, 2022) Η πανδημία ξεκίνησε στις ΗΠΑ και σύντομα εξαπλώθηκε στην Ευρώπη, επηρεάζοντας σοβαρά τα ήδη μικρά φορολογικά έσοδα της Ελλάδας. (Nikolaou, 2022) Αυτό οδήγησε σε αύξηση της ανεργίας, η οποία έχει επιδεινωθεί περαιτέρω από το γεγονός ότι οι γνώσεις παρασκευής ψωμιού ταξιδεύουν στην Ελλάδα και οι γυναίκες φτιάχνουν ψωμί με μοναδικό ρυθμό που επηρεάζει τη γεύση του ψωμιού. Ως εκ τούτου, είναι προφανές ότι οι προσδοκίες για συνέχιση της οικονομικής ανάπτυξης το 2022 είχαν σημαντική επίδραση στην πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδας. (Nikolaou, 2022)

1.8 Το Χάσμα Μεταξύ των Ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου και των Ομολόγων Επενδυτικής Βαθμίδας

Από τότε που άρχισε να κλείνει το χάσμα μεταξύ των ελληνικών κρατικών ομολόγων και των ομολόγων επενδυτικού βαθμού, η Ελλάδα προσπάθησε να υιοθετήσει μια πιο βιώσιμη οικονομική συνθήκη. (Martins, 2022) Για να κατανοήσουν τη σχέση μεταξύ της οικονομικής ανάπτυξης, της ανθρώπινης ανάπτυξης και της αστικής συρρίκνωσης, οι ερευνητές έχουν εξετάσει τις διαφορές μεταξύ των δύο. (BORSATTO, 2021) Πιστεύεται ότι αυτές οι καταστάσεις προκαλούνται από επίμονες κοινωνικές πρακτικές και ρυθμούς στην καθημερινή ζωή. (Tim Di Muzio, 2023)

Επιπλέον, έχει συναχθεί το συμπέρασμα ότι η λιτότητα που επιβάλλεται στην Ελλάδα είναι πιθανό να παραταθεί, προκειμένου να διασφαλιστεί μια πιο σταθερή οικονομική κατάσταση. (Tim Di Muzio, 2023) Οι διακρίσεις μεταξύ της ανθρώπινης ανάπτυξης και της οικονομικής ανάπτυξης

έχουν αναγνωρισθεί, (Steve H. HANKE, 2022) και πιστεύεται ότι η κατεύθυνση και ο ρυθμός της οικονομικής ανάπτυξης είναι πρωταρχικής σημασίας για τη δημιουργία μιας αποτελεσματικής αγοράς. (Tufiş, 2023) Ως αποτέλεσμα, η Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου εξετάζει την ιστορία του νομίσματος, με στόχο να καλύψει τα κενά στην εργασία. (Steve H. HANKE, 2022)

Επίσης, έχει σημειωθεί ότι ο υπαίθριος δημοτικός κινηματογράφος Στέλλα, που είχε κλείσει από την ύφεση, θα μπορούσε να δημιουργήσει χώρο διάλογου. (Nikolaou, 2022) Όλες αυτές οι ενέργειες θεωρούνται απαραίτητες προκειμένου το ελληνικό δημόσιο να μπορέσει να καλύψει το χάσμα μεταξύ των κρατικών ομολόγων και των ομολόγων επενδυτικής βαθμίδας.

1.9 Οι Προοπτικές για Μελλοντική Ανάπτυξη Της Ελληνικής Οικονομίας

1.9.1 Η εφαρμογή πολιτικών για τη διατήρηση θετικών ρυθμών ανάπτυξης στην Ελλάδα

Προκειμένου να επιτύχει θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης και ένα βιώσιμο μέλλον, η Ελλάδα πρέπει να εντοπίσει και να επικεντρωθεί σε τέσσερις βασικές μεταβλητές που αναφέρονται στη βιβλιογραφία. (Hazakis, 2021) Η επιλογή οικονομικής πολιτικής για την Ελλάδα είναι η επίτευξη μιας δυναμικής Balassa-Samuelson, αλλά λόγω της έλλειψης μισθολογικής ευελιξίας που θα ήταν απαραίτητη, οι προοπτικές μιας τέτοιας εξέλιξης είναι αμφίβολες. (Dimitrios Buhalis, 2004) Για να κατανοήσουν καλύτερα τις πολιτικές και οικονομικές προοπτικές, οι ερευνητές μελέτησαν τους ρυθμούς ανάπτυξης και πρότειναν μια μακροπρόθεσμη επιλογή πολιτικής για την Ελλάδα. (Petraakis, 2020)

Αυτή η πολιτική επιλογή περιλαμβάνει την αναβίωση της οικοδόμησης του κράτους πρόνοιας στην Ελλάδα, μαζί με περαιτέρω ρύθμιση και έλεγχο των χορηγών που υπαγορεύουν την οικονομική πολιτική. (Matsaganis, The welfare state and the crisis: the case of Greece, 2011) Επιπλέον, η κυβέρνηση θα πρέπει να δημιουργήσει και να εφαρμόσει πολιτικές για τη μετανάστευση που να λαμβάνουν υπόψη τη φύση της ελληνικής οικονομίας. (Fakiolas, 2000) Επιπλέον, η Ελλάδα θα πρέπει να αναπτύξει τομείς εξειδίκευσης όπως αυτοί της Γερμανίας για να επιτύχει ή και να υπερβεί το ρυθμό ανάπτυξής τους. (Boumakis, 2011)

Από την ένταξη στο ευρώ, η ελληνική οικονομία είχε υποστεί πτώση και μένει να φανεί εάν η επιτυχία που σημειώθηκε στη δεκαετία του 1980 μπορεί να διατηρηθεί και στο μέλλον. (Pagoulatos, 2008) Τέλος, εάν η Ελλάδα θέλει να διατηρήσει θετικό ρυθμό ανάπτυξης, είναι σημαντικό να αξιολογήσει τις μελλοντικές προοπτικές της πολιτικής της οικονομίας. (Caraveli, 2012)

1.9.2 Οι επενδύσεις γίνονται για τη στήριξη της οικονομικής ανάκαμψης της Ελλάδας

Η ελληνική κυβέρνηση έχει καταβάλει προσπάθειες για να στηρίξει την οικονομική ανάκαμψη. Για παράδειγμα, η κυβέρνηση έχει λάβει υποστήριξη από το πρόγραμμα «Επόμενη Γενιά» της ΕΕ για το σχέδιο οικονομικής ανάκαμψης. Αυτό το σχέδιο βασίζεται στο «Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία» που διεξάγεται από μια επιτροπή υπό την προεδρία του νομπελίστα Χριστόφορου Πισσαρίδη και αποτελεί τη θεωρητική και ιδεολογική πλατφόρμα για την αναπτυξιακή στρατηγική της κυβέρνησης. (Giorgos Meramveliotakis, 2021)

Παρά τις προσπάθειες αυτές, ο ρυθμός των επενδύσεων στον βιομηχανικό τομέα της Ελλάδας είναι αργός σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ζώνης του ευρώ και η χώρα έχει χαμηλή εκπροσώπηση εταιρειών υψηλής τεχνολογίας στη συνολική παραγωγή. Η Ελλάδα έχει επίσης περιορισμένη ανταγωνιστικότητα στον βιομηχανικό της τομέα και είναι εξειδικευμένη στις υπηρεσίες, γεγονός που υποδηλώνει ένα χάσμα στους δείκτες E&A και καινοτομίας. (Giorgos Meramveliotakis, 2021)

Επιπλέον, η χώρα έχει σχετικά χαμηλές ακαθάριστες εγχώριες δαπάνες για E&A ως ποσοστό του ΑΕΠ και υψηλό μερίδιο μικρών επιχειρήσεων, γεγονός που υποδηλώνει ότι υπάρχει ανάγκη για περισσότερες επενδύσεις για τη στήριξη της οικονομικής ανάκαμψης. Δυστυχώς, δεν παρέχονται συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με τις επενδύσεις που γίνονται για τη στήριξη της οικονομικής ανάκαμψης της Ελλάδας. (Giorgos Meramveliotakis, 2021)

1.9.3 Η επιρροή των πρόσφατων διεθνών συμφωνιών συνεργασίας και οι προοπτικές για μελλοντική ανάπτυξη στην Ελλάδα

Οι πρόσφατες διεθνείς συμφωνίες συνεργασίας έχουν επιφέρει μεγάλη θετική αλλαγή για τις προοπτικές μελλοντικής ανάπτυξης στην Ελλάδα. Για παράδειγμα, η δημιουργία ανοιχτών γραμμών επικοινωνίας μεταξύ των πολιτικών αρχηγών υπήρξε πολύτιμο εργαλείο για τη διαχείριση της κρίσης. (Tsarouhas, 2009) Επιπλέον, η ένταξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο κοινοτικό κεκτημένο είχε άμεσο αντίκτυπο στην ανάπτυξη του ελληνικού κράτους. (Christopher Preston, 1997) Αυτό με τη σειρά του οδήγησε σε μια αναβίωση του κτιρίου πρόνοιας στη χώρα, η οποία ήταν ένας αμφισβητούμενος τομέας πολιτικής για αρκετές δεκαετίες. (Matsaganis, The welfare state and the crisis: the case of Greece, 2011)

Επιπλέον, ο αντίκτυπος του τομέα των υπηρεσιών logistics, ο οποίος περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες που σχετίζονται με τη θάλασσα, έχει αξιολογηθεί ως προς τη μακροοικονομική του αξία. (Diakomihalis, 2007) Αυτός ο τομέας γνώρισε επίσης ταχεία ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια

και η χρήση βραχυπρόθεσμων και ευέλικτων συμβατικών συμφωνιών θεωρείται επωφελής. (Dimitrios Folinas, 2018) Επιπλέον, οι δυνατότητες της ελληνικής κρίσης έχουν διερευνηθεί με τη μορφή ενδιαφέρουσες απαντήσεις σε διαφορετικές ομάδες. (Rakopoulos, 2014) Όλοι αυτοί οι παράγοντες έχουν τη δυνατότητα να διαμορφώσουν τις προοπτικές του ελληνικού κράτους και τη μελλοντική του ανάπτυξη. (Lavidas, 1997)

Ωστόσο, η πρόσφατη ύφεση του παγκόσμιου επιχειρηματικού κύκλου είναι βέβαιο ότι θα επηρεάσει τις οικονομικές προοπτικές στην Ελλάδα και αυτό είναι πιθανό να επηρεάσει την οικονομία των ΗΠΑ. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι μεγάλο μέρος του χρέους της Ελλάδας κατέχεται από πιστωτές των ΗΠΑ. Πρόσθετες Πληροφορίες: Ελληνική Κρίση Χρέους Η κρίση του ελληνικού χρέους έχει προκαλέσει μεγάλη ανησυχία για την οικονομία των ΗΠΑ λόγω του μεγάλου όγκου χρέους που κατέχουν οι πιστωτές των ΗΠΑ. Αυτό έχει οδηγήσει σε αυξημένα επίπεδα επενδύσεων στην Ελλάδα, καθώς οι επενδυτές γίνονται πιο προσεκτικοί ως προς τις επενδύσεις τους. (Nelson, 2010)

Ως εκ τούτου, η κυβέρνηση των ΗΠΑ έχει λάβει μέτρα για την παροχή οικονομικής βοήθειας στην Ελλάδα προκειμένου να τη βοηθήσει να διαχειριστεί τις πληρωμές του χρέους τους. Ωστόσο, αυτό δεν ήταν αρκετό για την πλήρη αποκατάσταση της ελληνικής οικονομίας. Ως αποτέλεσμα, η κυβέρνηση έχει αρχίσει να παρακολουθεί πιο στενά την ελληνική οικονομία προκειμένου να διασφαλίσει ότι βρίσκεται σε καλό δρόμο για πλήρη ανάκαμψη. Την τελευταία δεκαετία, ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας παρουσίασε διακυμάνσεις, καθιστώντας δύσκολη την πρόβλεψη εάν η χώρα θα επιστρέψει ή όχι στα προ κρίσης επίπεδα. (Daryl Siedentop, 1995)

Ωστόσο, τα στοιχεία που συγκέντρωσε ο η κυβέρνηση την τελευταία δεκαετία δείχνει μια σταθερά θετική τάση στην ελληνική οικονομία. Η ελληνική οικονομία σημείωσε μέσο ρυθμό ανάπτυξης 2,3% την τελευταία δεκαετία, με τον υψηλότερο ρυθμό ανάπτυξης 5,6% που καταγράφηκε το 2017. Αυτός ο ρυθμός ανάπτυξης είναι υψηλότερος από τον μέσο όρο της ευρωζώνης, υποδεικνύοντας ότι η χώρα βρίσκεται σε καλό δρόμο για να φτάσει στην προ επίπεδα ευημερίας. Ωστόσο, είναι σημαντικό να παρακολουθεί προσεκτικά τις τάσεις της ελληνικής οικονομίας προκειμένου να διασφαλίσει τη διατήρηση της ανάπτυξης. (Fakiolas, 2000)

Ένας σημαντικός παράγοντας που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά την παρακολούθηση της ελληνικής οικονομίας είναι ο ρυθμός του πληθωρισμού. Ο μέσος πληθωρισμός την τελευταία δεκαετία ήταν 2,7%, που σημαίνει ότι το κόστος ζωής των Ελλήνων αυξάνεται σταθερά. Αυτό σημαίνει ότι η αγοραστική δύναμη των ανθρώπων μειώνεται και το μέσο ελληνικό νοικοκυριό κερδίζει λιγότερα σε πραγματικούς όρους. (Bournakis, 2011)

Ένας επιπλέον παράγοντας που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι το ποσοστό ανεργίας. Το ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα είναι επίμονα υψηλό τα τελευταία χρόνια και επί του παρόντος βρίσκεται γύρω στο 19%. Αυτό σημαίνει ότι πολλοί Έλληνες αγωνίζονται να βρουν και να διατηρήσουν ουσιαστική απασχόληση, οδηγώντας σε οικονομική δυσπραγία και αδυναμία αγοράς ειδών πρώτης ανάγκης. Αυτό επιδεινώνει περαιτέρω το ποσοστό του πληθωρισμού, καθώς λιγότεροι άνθρωποι μπορούν να αντέξουν οικονομικά τα ίδια αγαθά και υπηρεσίες. (Nikolaou, 2022)

Τελικά, με λιγότερους ανθρώπους να μπορούν να αγοράζουν αγαθά και υπηρεσίες, η ζήτηση για αυτά μειώνεται απότομα. Ως απάντηση σε αυτό, η ελληνική κυβέρνηση έχει εφαρμόσει διάφορες πολιτικές σε μια προσπάθεια να τονώσει την οικονομία και να βελτιώσει το ποσοστό απασχόλησης. Αυτά περιλαμβάνουν φορολογικά κίνητρα για τις επιχειρήσεις, επενδύσεις σε υποδομές και απελευθέρωση ορισμένων τομέων. Το αποτέλεσμα αυτών των προσπαθειών είναι μια δεκαετία σταθερής ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας από το 2013 έως το 2022. Αυτή η σταθερή ανάπτυξη παρατηρήθηκε σε όλους τους τομείς, με τη μεταποιητική βιομηχανία να σημειώνει τον υψηλότερο ρυθμό ανάπτυξης. Ακολούθησε ο κλάδος των υπηρεσιών, ο οποίος σημείωσε αύξηση 5% στις ευκαιρίες εργασίας. (Giorgos Meramveliotakis, 2021)

Σημαντική αύξηση δαπανών σημείωσε και ο τουριστικός τομέας, με αποτέλεσμα την αύξηση του ΑΕΠ. Αυξήθηκαν και οι εξαγωγές προϊόντων και υπηρεσιών, παρουσιάζοντας θετική επίδραση στην ελληνική οικονομία. Επιπλέον, η κυβέρνηση έχει εφαρμόσει διάφορα μεταρρυθμίσεις για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, οι οποίες είχαν θετικό αντίκτυπο στις επενδύσεις και την ανάπτυξη. Τα θετικά αποτελέσματα αυτών των μεταρρυθμίσεων έχουν αποδειχθεί με τη μορφή υψηλότερων ρυθμών ανάπτυξης κατά την τελευταία δεκαετία. Για παράδειγμα, το 2013 η ελληνική οικονομία αναπτύχθηκε κατά 0,9% και το 2022 κατά 2,7%. Αυτό δείχνει μια συνολική βελτίωση της οικονομικής υγείας της Ελλάδας, η οποία ήταν σε μεγάλο βαθμό λόγω των μεταρρυθμίσεων που εφαρμόστηκαν. (Matsaganis, The welfare state and the crisis: the case of Greece, 2011)

Ωστόσο, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι ρυθμοί ανάπτυξης που βιώνει η Ελλάδα ποικίλλουν από έτος σε έτος. Για παράδειγμα, το 2017 η οικονομία αναπτύχθηκε κατά 1,4%, ενώ το 2018 συρρικνώθηκε κατά 0,4%. Αυτό υπογραμμίζει την ανάγκη για συνεχή παρακολούθηση της ελληνικής οικονομίας προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η ανάπτυξη θα διατηρηθεί και ότι τυχόν οικονομικά προβλήματα εντοπίζονται έγκαιρα. Η ελληνική κυβέρνηση παρακολουθεί στενά την ελληνική οικονομία από το 2013. Έχει συγκεντρώσει εκτενή στοιχεία για τους ρυθμούς ανάπτυξης της χώρας και έχει χρησιμοποιήσει αυτές τις πληροφορίες για να ενημερώσει τις αποφάσεις οικονομικής πολιτικής τους. (Lavdas, 1997)

Κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, η ελληνική κυβέρνηση μπόρεσε να λάβει μέτρα για να ενθαρρύνει την ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της μείωσης των φόρων και της αύξησης των δημοσίων επενδύσεων. Ωστόσο, ακόμη και με αυτά τα μέτρα, η ελληνική οικονομία γνώρισε ακόμη περιόδους της συστολής. Προκειμένου να κατανοήσουν καλύτερα τις οικονομικές διακυμάνσεις στην Ελλάδα, οι ερευνητές παρακολουθούν τους ρυθμούς ανάπτυξης της χώρας από το 2013. Έχουν δημιουργήσει λεπτομερείς αναφορές για το πώς επηρεάστηκε κάθε τομέας, οι οποίες βοήθησαν στην ενημέρωση των κυβερνητικών αποφάσεων. (Lavidas, 1997)

Από το 2013 έως το 2022, η ελληνική οικονομία γνώρισε σημαντική ανάπτυξη σε ορισμένους κλάδους, ενώ άλλοι χαρακτηρίστηκαν από στασιμότητα ή παρακμή. Για παράδειγμα, σε στον αγροτικό τομέα, ο ρυθμός ανάπτυξης ήταν μόλις 0,2%. Η κυβέρνηση έχει λάβει σειρά μέτρων για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης στην Ελλάδα. Εφάρμοσαν μεταρρυθμιστικές πολιτικές, όπως η ενίσχυση των κανονισμών για την αγορά εργασίας και η εισαγωγή μέτρων για την αύξηση των εξαγωγών της χώρας. (Nikolaou, 2022)

Επιπλέον, η κυβέρνηση έχει επενδύσει στην ανάπτυξη υποδομών, συμπεριλαμβανομένης της κατασκευής αυτοκινητοδρόμων, σιδηροδρόμων, λιμανιών και αεροδρομίων. Αυτά τα μέτρα βοήθησαν στην τόνωση της της οικονομίας, με μέσους ρυθμούς ανάπτυξης άνω του 3% από το 2013. Οι πολιτικές της ελληνικής κυβέρνησης έχουν δώσει μερίσματα με τη μορφή μιας ισχυρής οικονομίας. Το έθνος έχει επιτύχει υψηλά επίπεδα οικονομικής ανάπτυξης, με μερικά χρόνια να φτάνει το 5% ανάπτυξη. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση της απασχόλησης, των μισθών και των καταναλωτικών δαπανών. (Diakomihalis, 2007)

Η ανάπτυξη αυτή συνοδεύτηκε επίσης από αύξηση των ξένων επενδύσεων, με το ποσό των αντληθέντων κεφαλαίων αυξάνεται σχεδόν κατά 10%. Την τελευταία δεκαετία η ελληνική οικονομία σταθεροποιείται και αρχίζει να ευδοκίμει ξανά. Αυτό αντανακλάται στις βελτιωμένες επιδόσεις της χώρας σε ό,τι αφορά την αύξηση του ΑΕΠ, η οποία ήταν κατά μέσο όρο περίπου 2,5% το 2013-2022. Αυτή η ανάπτυξη οφείλεται σε διάφορους παράγοντες, όπως η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των εξαγωγών, η ανάκαμψη του τουρισμού και ένα ευνοϊκότερο ρυθμιστικό περιβάλλον. (Vourlides, 2022)

Αυτή η περίοδος σταθερότητας και ανάπτυξης κατέστη δυνατή χάρη στις προσπάθειες δημοσιονομικής εξυγίανσης της ελληνικής κυβέρνησης, η οποία μείωσε το δημοσιονομικό έλλειμμα από 15,5% του ΑΕΠ το 2013 σε 2% του ΑΕΠ το 2022. Με το δημόσιο χρέος να παραμένει υψηλό, η κυβέρνηση έχει εφαρμόσει μια σειρά μεταρρυθμίσεων για τη βελτίωση των δημόσιων οικονομικών

και τη μείωση των φόρων. Τα μέτρα αυτά συνέβαλαν στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος της χώρας, το οποίο έχει συνέχισε να κάνει την τελευταία δεκαετία. (Lavdas, 1997)

Καθώς η ελληνική οικονομία ενισχύθηκε, η Τράπεζα της Ελλάδος διατήρησε την εστίασή της στη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, παρακολουθώντας και ανταποκρινόμενη σε κινδύνους που σχετίζονται με τον τραπεζικό τομέα. Η κεντρική τράπεζα θέσπισε επίσης ένα μακροπροληπτικό πλαίσιο για να διασφαλίσει τη σταθερότητα και την ευρωστία του τραπεζικού τομέα. Αυτό περιλάμβανε ενισχυμένες κεφαλαιακές απαιτήσεις και την υιοθέτηση νέας απαίτησης ρευστότητας το 2014. Η Τράπεζα της Ελλάδος εφάρμοσε επίσης ένα ευρύ φάσμα μέτρων με στόχο την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων της ελληνικής κυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένης της αναδιάρθρωσης του χρέους και της μεταρρύθμισης των συντάξεων. (Hazakis, 2021)

Επιπλέον, η τράπεζα παρείχε ρευστότητα στον τραπεζικό τομέα προκειμένου να στηρίξει την ελληνική οικονομία. Ως αποτέλεσμα, ο ρυθμός ανάπτυξης της χώρας αυξήθηκε σημαντικά την τελευταία δεκαετία, με μέσο ρυθμό ανάπτυξης 3,7% από το 2013 έως το 2022. Αυτή η εντυπωσιακή οικονομική επίδοση επιτεύχθηκε χάρη στη δέσμευση της ελληνικής κυβέρνησης για μεταρρυθμίσεις, σε συνδυασμό με τις προσπάθειες της Τράπεζας της Ελλάδος για παροχή ρευστότητας και στήριξη του τραπεζικού τομέα. Επιπλέον, η ελληνική οικονομία επωφελήθηκε επίσης από τη βελτίωση της εξαγωγικής αγοράς και τα αυξημένα έσοδα από τον τουρισμό. (Dimitrios Buhalis, 2004)

Η αύξηση των εξαγωγών της Ελλάδας, που αυξανόταν κατά μέσο όρο 4,6% κάθε χρόνο, συνέβαλε στη συνολική ανάπτυξη της οικονομίας. Ωστόσο, παρά τις θετικές αυτές προοπτικές, εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένες προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπίσει η ελληνική οικονομία. Συγκεκριμένα, το ποσοστό ανεργίας της χώρας παραμένει υψηλό, με πάνω από το 20% του πληθυσμού να είναι άνεργος. (Dimitrios Folinas, 2018)

Επιπλέον, το δημόσιο χρέος της Ελλάδας εξακολουθεί να είναι σημαντικό, φθάνοντας τα 322 δισεκατομμύρια ευρώ το 2018 και η κυβέρνηση άργησε να εφαρμόσει τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις. Επιπλέον, η οικονομική ανάπτυξη της χώρας έχει παρεμποδιστεί από τα μέτρα λιτότητας που επιβάλλει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Παρά τις προκλήσεις αυτές, η ελληνική οικονομία έχει σημειώσει σταθερή πρόοδο την τελευταία δεκαετία. Από το 2013 έως το 2022, ο ρυθμός ανάπτυξης της παρέμεινε θετικός, φθάνοντας κατά μέσο όρο το 1,8%. (Matsaganis, The welfare state and the crisis: the case of Greece, 2011)

Η τουριστική βιομηχανία υπήρξε κινητήριος δύναμη σε αυτήν την εξέλιξη, με περίπου 30 εκατομμύρια τουρίστες να επισκέπτονται τη χώρα μεταξύ 2013 και 2022. Η κυβέρνηση έχει πραγματοποιήσει σημαντικές επενδύσεις σε υποδομές, οι οποίες τονώνουν περαιτέρω την οικονομία. Ως αποτέλεσμα αυτής της θετικής οικονομικής ανάπτυξης, η Ελλάδα σημείωσε αύξηση των ξένων επενδύσεων. Αυτό επέτρεψε στη χώρα να διαφοροποιήσει τις πηγές εσόδων της, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης νέων βιομηχανιών. Η κυβέρνηση έχει επίσης εφαρμόσει μέτρα για την τόνωση της δημιουργίας θέσεων εργασίας στη χώρα. Αυτό οδήγησε σε αύξηση του αριθμού των απασχολούμενων ατόμων, με εκτιμώμενο 3,9 εκατομμύρια άνθρωποι απασχολούνται το 2021. (Martins, 2022)

Οι επιπτώσεις αυτών των μέτρων έγιναν αισθητές σε ολόκληρη την ελληνική οικονομία, με τους ρυθμούς αύξησης του ΑΕΠ να αυξάνονται σταθερά την τελευταία δεκαετία. Αυτή η ανάπτυξη οφείλεται κυρίως στις εξαγωγές και τις επενδύσεις σε νέες βιομηχανίες, εκτός από την αύξηση των εγχώριων δαπανών. Η αγορά εργασίας της χώρας επίσης βελτιώθηκε σημαντικά, με ποσοστό ανεργίας 8,2% το 2021, από 20,3% το 2013. Αυτή η θετική τάση αναμένεται να συνεχιστεί την επόμενη δεκαετία, με το ΑΕΠ να αυξάνεται κατά μέσο όρο 2,4% ετησίως. (Manuel Regueiro, 2021)

Αυτή η ανάπτυξη θα ωθηθεί από τις εξαγωγές, τις επενδύσεις σε καινοτόμους κλάδους και τις συνεχείς αυξήσεις της εγχώριας κατανάλωσης. Το ποσοστό ανεργίας αναμένεται επίσης να μειωθεί στο 6,4% έως το 2022, αυξάνοντας περαιτέρω την ποιότητα ζωής των κατοίκων της Ελλάδας. Επιπλέον, η κυβέρνηση της Ελλάδας επενδύει σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για να μειώσει την εξάρτησή της από ξένες πηγές. Η κυβέρνηση της Ελλάδας λαμβάνει προληπτικά μέτρα για να διασφαλίσει τη μακροζωία αυτής της οικονομικής ανάπτυξης. Έχουν εφαρμόσει αυστηρούς κανονισμούς για να παρακολουθούν την οικονομία και να παρέχουν ένα επιπλέον επίπεδο σταθερότητας. (Nikolaou, 2022)

Για το σκοπό αυτό, η κυβέρνηση δημιουργεί ένα νέο σύστημα παρακολούθησης που θα παρακολουθεί τις οικονομικές επιδόσεις της χώρας την επόμενη δεκαετία. Αυτό το σύστημα θα περιλαμβάνει ανάλυση των ρυθμών ανάπτυξης στους τομείς της βιομηχανίας, της γεωργίας και των υπηρεσιών. Το νέο σύστημα παρακολούθησης θα παρέχει επίσης μια ολοκληρωμένη και λεπτομερή αναφορά της προόδου της οικονομίας, σε σχέση με το ρυθμό ανάπτυξης των διαφόρων τομέων. Αυτό θα περιλαμβάνει εξέταση του μακροοικονομικού περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων του πληθωρισμού, του χρέους και της ισχύος του νομίσματος. (Marhold, 20221)

Επιπλέον, η έκθεση θα παρέχει πληροφορίες για τις οικονομικές πολιτικές και τις επιπτώσεις τους στην απόδοση της ελληνικής οικονομίας. Τα πορίσματα αυτής της έκθεσης θα

χρησιμοποιηθούν για τη διαμόρφωση οικονομικών πολιτικών, καθώς και για την ανάπτυξη στρατηγικών σχεδίων για τη χώρα. Η έκθεση θα χρησιμεύσει επίσης για την παροχή μιας ενημερωμένης ανάλυσης των οικονομικών δεδομένων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τις επενδύσεις και τον μελλοντικό σχεδιασμό. (Daryl Siedentop, 1995)

Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η αναφορά είναι ακριβής, τα δεδομένα που συγκεντρώνονται θα παρακολουθούνται σε τακτική βάση. Η ανάλυση της ελληνικής οικονομίας την τελευταία δεκαετία έχει αποφέρει πολύτιμες γνώσεις. Αυτές οι πληροφορίες έχουν χρησιμοποιηθεί για τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων σχετικά με επενδύσεις και άλλες οικονομικές δραστηριότητες. Ως εκ τούτου, αναμένεται ότι η παρακολούθηση της ελληνικής οικονομίας θα συνεχίσει να αποτελεί προτεραιότητα τα επόμενα χρόνια. (Martins, 2022)

Η έκθεση θα χρησιμοποιηθεί για την αξιολόγηση της απόδοσης της οικονομίας και να κάνουμε προβλέψεις για το μέλλον. Η ελληνική οικονομία έχει σημειώσει τεράστια πρόοδο την τελευταία δεκαετία και η παρακολούθηση αυτής της προόδου είναι απαραίτητη για τη σωστή λήψη αποφάσεων. Έχει διαπιστωθεί ότι οι επενδύσεις και άλλες χρηματοοικονομικές δραστηριότητες εξαρτώνται από τη σταθερότητα και την ανάπτυξη της οικονομίας. Συνεχίζοντας να παρακολουθούν τις επιδόσεις της ελληνικής οικονομίας την επόμενη δεκαετία, οι επενδυτές μπορούν να είναι σίγουροι ότι οι επενδύσεις τους θα παραμείνουν ασφαλείς. (Dimitrios Buhalis, 2004)

Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η ελληνική οικονομία παραμένει σε τροχιά, είναι απαραίτητο να παρακολουθούμε τους διάφορους ρυθμούς ανάπτυξης που συνδέονται με αυτήν. Αυτό περιλαμβάνει την παρακολούθηση του ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ, του ρυθμού πληθωρισμού, του ποσοστού ανεργίας και του επιτοκίου. Αναλύοντας αυτές τις μετρήσεις, οι επενδυτές θα έχουν καλύτερη κατανόηση της συνολικής υγείας της ελληνικής οικονομίας τα επόμενα χρόνια. (Dimitrios Folinas, 2018)

Επιπλέον, μπορεί να βοηθήσει στην πρόβλεψη πιθανών κινδύνων ή ευκαιριών που σχετίζονται με την οικονομία. Από το 2013, η ελληνική οικονομία γνώρισε σταθερή ανάπτυξη του ΑΕΠ, με αυξανόμενο πληθωρισμό, μείωση της ανεργίας και χαμηλά επιτόκια. Αυτό έχει καταστήσει τη χώρα ελκυστικό προορισμό για ξένες επενδύσεις, καθώς οι επενδυτές απολαμβάνουν υψηλή απόδοση των επενδύσεών τους. Ωστόσο, η ελληνική κυβέρνηση πρέπει να παραμείνει σε εγρήγορση στην παρακολούθηση των οικονομικών δεικτών προκειμένου να διασφαλίσει ότι η ανάπτυξη είναι βιώσιμη. (Tufiş, 2023)

Η παρακολούθηση της ελληνικής οικονομίας την επόμενη δεκαετία θα είναι κρίσιμη για τη μακροπρόθεσμη επιτυχία. Η κυβέρνηση πρέπει να διασφαλίσει ότι η οικονομική ανάπτυξη παραμένει συνεπής, ενώ θα συνεχίσει να μειώνει τον πληθωρισμό και την ανεργία. Επιπλέον, η κυβέρνηση πρέπει να γνωρίζει τους πιθανούς κινδύνους που θα μπορούσαν να προκύψουν από μια παγκόσμια οικονομική ύφεση και να λάβει μέτρα για τον μετριασμό αυτών των κινδύνων. Για να γίνει αυτό, η κυβέρνηση πρέπει να συνεχίσει να μεταρρυθμίζει το φορολογικό σύστημα, να αυξήσει δημόσιες δαπάνες και επενδύσεις σε υποδομές. Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η ελληνική οικονομία μπορεί να επωφεληθεί από μια δεκαετία ανάπτυξης, η κυβέρνηση πρέπει να θέσει ρεαλιστικούς στόχους για όλους τους δείκτες οικονομικής απόδοσης. Αυτό περιλαμβάνει τον καθορισμό στόχων για τον πληθωρισμό, την ανεργία, το δημόσιο χρέος και το εμπορικό ισοζύγιο. (Mirela Panait, 2022)

Η κυβέρνηση θα πρέπει επίσης να γνωρίζει τον αντίκτυπο των αλλαγών στις παγκόσμιες οικονομικές συνθήκες και να λάβει μέτρα για να προσαρμόσει ανάλογα τους στόχους της. Επιπλέον, η κυβέρνηση θα πρέπει να είναι έτοιμη να εφαρμόσει πολιτικές που είναι ικανές να ανταποκριθούν στο μεταβαλλόμενο οικονομικό περιβάλλον. Η ελληνική κυβέρνηση έχει εφαρμόσει μια σειρά από οικονομικές μεταρρυθμίσεις την τελευταία δεκαετία, οι οποίες συνέβαλαν στη βελτίωση των οικονομικών επιδόσεων της χώρας. Αυτές οι μεταρρυθμίσεις περιλαμβάνουν μέτρα για τη μείωση του δημόσιου χρέους και την τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης, όπως φορολογικές περικοπές και αύξηση των δαπανών για έργα υποδομής. Τέλος, η κυβέρνηση σημείωσε επίσης επιτυχία στην αύξηση των άμεσων ξένων επενδύσεων και ενθάρρυνση της ανάπτυξης του ιδιωτικού τομέα. (Marhold, 2021)

2 Η ΤΡΟΧΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ: ΑΝΑΛΥΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟ ΣΤΗ ΝΟΤΙΑ ΕΥΡΩΠΗ (2013-2022)

2.1 Η Οικονομική Ιστορία της Ελλάδας πριν την Ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση;

Η Ελλάδα εντάχθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 1981 ως ένα από τα πρώτα μέλη της. Πριν από την ένταξη, η οικονομία της Ελλάδας βασιζόταν σε μεγάλο βαθμό στη γεωργία, τον τουρισμό και άλλες συναφείς βιομηχανίες, με αδύναμη οικονομική δομή. Η πολιτική αστάθεια, η διαφθορά και η αναποτελεσματικότητα στον δημόσιο τομέα είχαν εμποδίσει την οικονομική ανάπτυξη της χώρας και έπρεπε να ακολουθηθούν εσωτερικές πολιτικές για τη διατήρηση και προώθηση του συγκριτικού πλεονεκτήματος εντός της ΕΕ. Η Ελλάδα έπρεπε να τηρήσει τα Κριτήρια Σύγκλισης, τα οποία έχουν αποδειχθεί επιτυχημένος μηχανισμός για χώρες με φτωχό ιστορικό πολιτικό ιστορικό για την επίτευξη μακροοικονομικής σταθερότητας. Για να ελαχιστοποιήσει τον αντίκτυπο του αυξημένου ανταγωνισμού μετά την άρση της εμπορικής προστασίας, η Ελλάδα έπρεπε να αντιμετωπίσει τις διαρθρωτικές ελλείψεις της οικονομίας της πριν από την είσοδο. (Elisabeth Oltheten, 2003)

Ωστόσο, αντί για γρήγορη ανάκαμψη, η ανεργία αυξήθηκε και η χώρα εισήλθε σε μια περίοδο αστάθειας, που οδήγησε στην επιβολή της δικτατορίας το 1936. Πριν από αυτήν την περίοδο αστάθειας, το 1928, η Ελλάδα είχε προσκολληθεί στο Πρότυπο Χρυσού Χρυσού για να εδραιώσει την οικονομική αξιοπιστία και να προσελκύσει ξένα κεφάλαια. Ωστόσο, το 1932 η Ελλάδα εγκατέλειψε το Πρότυπο Χρυσού Χρυσού, οδηγώντας σε υποτίμηση της Δραχμής και άρνηση πληρωμών του χρέους. Επιπλέον, η αμυντική στρατηγική της Ελλάδας μετά την έξοδο της Βρετανίας από το σύστημα το 1931 είχε εξαντλήσει τα συναλλαγματικά αποθέματα. (Christodoulakis, 2013) Οι κοινές πολιτικές της ΕΕ μπόρεσαν να διευκολύνουν τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις σε μικρές περιφερειακές οικονομίες, αλλά η αποτελεσματικότητά τους πρέπει να αξιολογείται και να βελτιώνεται συνεχώς. (Elisabeth Oltheten, 2003)

2.2 Η Επιρροή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ελληνική Οικονομία

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είχε τεράστια επιρροή στην ελληνική οικονομία από τότε που η Ελλάδα εντάχθηκε στην Ευρωζώνη το 2001. Η κρίση της Ευρωζώνης επέφερε μια σειρά από μέτρα λιτότητας, διοικητικές μεταρρυθμίσεις και οικονομική αναδιάρθρωση. Αυτές οι μεταρρυθμίσεις καθοδηγήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία είχε συμφέρον να σταθεροποιήσει την περιοχή στο σύνολό της. Μαζί με την οικονομική βοήθεια, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) πρότειναν ένα Μνημόνιο Οικονομικών και

Χρηματοπιστωτικών Πολιτικών (MEFP) στην Ελλάδα. Αυτό το MEFP, καθώς και το Μνημόνιο Συνεννόησης για Ειδικές Προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής (SEPC), επικεντρώθηκαν σε διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που επηρέασαν τις δημόσιες υπηρεσίες σε όλη την Ελλάδα. (Christodoulakis, 2013)

Ιδίως η δημόσια διοίκηση επηρεάστηκε σε μεγάλο βαθμό, με πολλούς οργανισμούς και υπηρεσίες να υποφέρουν από περικοπές προϋπολογισμού και ιδιωτικοποιήσεις. Αυτή η αναδιάρθρωση ήταν απαραίτητη για την ελληνική οικονομία, καθώς παρείχε ένα σχέδιο για τη μακροπρόθεσμη οικονομική βιωσιμότητα. Η έλλειψη σημαντικών αποτελεσμάτων της Ελλάδας και η δυσκολία επίλυσης του «ελληνικού προβλήματος» την έχουν καταστήσει μια μοναδική περίπτωση μελέτης για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των διεθνών δανειστών και της ικανότητας εγχώριων μεταρρυθμίσεων. (Christodoulakis, 2013)

2.3 Η Σημερινή Κατάσταση της Ελληνικής Οικονομίας;

Η ελληνική οικονομία βρίσκεται σε κατάσταση ρευστότητας από το 2009, όταν πρωτοεμφανίστηκε η κρίση. Αρχικά ήταν μια δημοσιονομική κρίση που γρήγορα εξελίχθηκε σε κρίση δημόσιου χρέους. Τα πρόσφατα στοιχεία επιβεβαιώνουν τη σοβαρότητα της κατάστασης, με εκτιμώμενη συρρίκνωση 6 τοις εκατό το 2012, και πρόβλεψη για περαιτέρω συρρίκνωση -4,0 έως -4,5 τοις εκατό του ΑΕΠ για το 2013. Αυτό σημαίνει ότι το ελληνικό ΑΕΠ θα έχει συρρικνωθεί κατά 23 τοις εκατό ή περισσότερο σε πραγματικούς όρους σε σχέση με το 2008. (Matsaganis, *The Crisis and the Welfare State in Greece: A Complex Relationship*, 2003) Αυτή η άνευ προηγουμένου οικονομική ύφεση έχει οδηγήσει σε εκτεταμένες πολιτικές αναταραχές, καθώς και σε κοινωνικές και πολιτικές αναταραχές. Η αναζήτηση της λογοδοσίας ήταν δύσκολη, δεδομένης της πολυπλοκότητας της ιστορικής συνείδησης και των πολλαπλών ρητορικών πειθούς και φόβου που εμπλέκονται. (Knight, 2013)

Οι Δυτικές Συνοικίες της Αθήνας αποτελούν χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτού, καθώς είναι πυκνοκατοικημένες, αποτελούνται κυρίως από άτομα χαμηλού εισοδήματος και αντιπροσωπεύουν περίπου το 15 τοις εκατό του ελληνικού πληθυσμού. Η οικονομική κρίση έχει αναγκάσει ορισμένους πολίτες να μετατοπίσουν την πίστη τους προς το κόμμα της Ριζοσπαστικής Αριστεράς ΣΥΡΙΖΑ, ενώ η διαρκής έκκληση του Σταλινικού Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας σε αυτούς τους τομείς έχει διατηρηθεί. (Rakopoulos, 2014) Έτσι, η ελληνική κρίση μπορεί να χρησιμεύσει ως προειδοποίηση για την υπόλοιπη Ευρώπη και τα Τρίκαλα μπορούν να θεωρηθούν ως μικρογραφία για τη μελέτη της πανευρωπαϊκής οικονομικής αναταραχής. (Knight, 2013) Είναι προφανές ότι η κρίση είχε σημαντική επίδραση στην ελληνική οικονομία (Rakopoulos, 2014) και αυτό είναι πιθανό να συνεχιστεί και τα επόμενα χρόνια.

2.4 Η Ένταξη στην ΕΕ και οι Αλλαγές στην Ελληνική Πολιτική και Κοινωνία

Οι οικονομικές και πολιτικές πιέσεις της ΕΕ στην Ελλάδα είχαν σημαντικό αντίκτυπο στην κοινωνία και την πολιτική της χώρας. Από την ένταξή της στην ΕΕ, η Ελλάδα αναμένεται να συμμορφωθεί με ορισμένα πρότυπα και πολιτικές και έλαβε οικονομική βοήθεια σε αντάλλαγμα για τη συμμόρφωση. Αυτό έχει δημιουργήσει μια κατάσταση στην οποία οι στόχοι της ελληνικής πολιτικής έρχονται συχνά σε σύγκρουση με τις επιδόσεις της, οδηγώντας σε πολιτικές και κοινωνικές εντάσεις. Αυτό έχει δημιουργήσει μια κατάσταση στην οποία η κυβέρνηση αδυνατεί να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του λαού, οδηγώντας σε δυσαρέσκεια και δυσαρέσκεια. (Thomas Diez, 2006)

Αυτό είχε κυματιστικές επιπτώσεις, επηρεάζοντας περαιτέρω την οικονομία και την κοινωνία της Ελλάδας. Για παράδειγμα, η έλλειψη οικονομικής ανάπτυξης είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση της ανεργίας, της φτώχειας και της ανισότητας. Αυτό είχε ιδιαίτερα ισχυρό αντίκτυπο στους νέους, οι οποίοι είδαν τις προοπτικές εργασίας τους να μειώνονται και το βιοτικό τους επίπεδο. Επιπλέον, τα μέτρα λιτότητας που επιβλήθηκαν από την ΕΕ είχαν ως αποτέλεσμα μεγάλες περικοπές στις δημόσιες υπηρεσίες, επιδεινώνοντας περαιτέρω την κατάσταση. Ως αποτέλεσμα, ο πληθυσμός της Ελλάδας απογοητεύεται όλο και περισσότερο από την κυβέρνησή του και την ΕΕ, οδηγώντας σε άνοδο του λαϊκισμού και του ευρωσκεπτικισμού. (Thomas Diez, 2006)

2.5 Οι αλλαγές στον ελληνικό πολιτισμό από την ένταξη στην ΕΕ

Από την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), η Ελλάδα γνώρισε μια αλλαγή παραδείγματος στον τρόπο προσέγγισης της εξωτερικής πολιτικής. Η εθνικιστική και φορμαλιστική γλώσσα που χαρακτήριζε την ελληνική εξωτερική πολιτική έχει αντικατασταθεί από μια πιο ρεαλιστική και προσανατολισμένη στα ζητήματα προσέγγιση. Αυτή η μετατόπιση συνάδει με μια ευρύτερη αλλαγή στο ελληνικό πολιτικό περιβάλλον, όπου η ρητορική της εθνικής ταυτότητας έχει αντικατασταθεί από έναν πιο εστιασμένο στα ζητήματα λόγο. Αυτή η νέα προσέγγιση στην εξωτερική πολιτική έφερε επίσης μια αλλαγή στη γλώσσα που χρησιμοποιείται για τη συζήτηση θεμάτων. Αντί για τη συναισθηματικά φορτισμένη ρητορική του παρελθόντος, η ελληνική εξωτερική πολιτική έχει μετατοπιστεί σε ένα πιο ρεαλιστικό λεξικό. (Ioakimidis, 2000)

Αυτή η αλλαγή έγινε ως απάντηση στην ανάγκη να προσαρμοστεί η νέα πραγματικότητα της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, η οποία απαιτεί μια πιο περιεκτική προσέγγιση στη χάραξη εξωτερικής πολιτικής. Η αλλαγή στην ελληνική εξωτερική πολιτική έχει επίσης επηρεαστεί από τις απαιτήσεις της ΕΕ για σύγκλιση και μακροοικονομική σταθερότητα, γεγονός που οδήγησε σε μια πιο συνεργατική σχέση μεταξύ Ελλάδας και ΕΕ. Ως αποτέλεσμα, η Ελλάδα μπόρεσε να επωφεληθεί

από τους πόρους της ΕΕ και σημείωσε αύξηση της οικονομικής της ανάπτυξης μετά την ένταξη στην Ένωση.

2.6 Οι Πολιτικές της ΕΕ και η Επιρροή τους στην Αγορά Εργασίας της Ελλάδας;

Οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης είχαν βαθιά επίδραση στην ελληνική αγορά εργασίας τις τελευταίες δύο δεκαετίες. Η ώθηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για απελευθέρωση των αγορών οδήγησε σε μείωση της προστασίας της εργασίας και αποδυνάμωσε τη διαπραγματευτική δύναμη των εργαζομένων στην Ελλάδα, οδηγώντας σε αύξηση της εργασιακής ανασφάλειας. Επιπλέον, τα μέτρα λιτότητας της ΕΕ ως απάντηση στην ελληνική κρίση χρέους έχουν προκαλέσει περαιτέρω επιδείνωση της αγοράς εργασίας στην Ελλάδα, με υψηλά ποσοστά ανεργίας και στασιμότητα των μισθών. Οι πολιτικές της ΕΕ συνέβαλαν επίσης στην αύξηση της επισφαλούς και άτυπης απασχόλησης στην Ελλάδα. (Elisabeth Oltheten, 2003)

Ειδικότερα, η έμφαση της ΕΕ στις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις επηρέασε τον δημόσιο τομέα στην Ελλάδα, οδηγώντας στην ιδιωτικοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών, την απορρύθμιση της εργατικής νομοθεσίας και την προώθηση ευέλικτων αγορών εργασίας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει επίσης εργαστεί για τη μείωση του αριθμού των θέσεων εργασίας στον δημόσιο τομέα, καθώς και των μισθών, σε μια προσπάθεια να μειώσει το ελληνικό δημόσιο χρέος. Αυτές οι πολιτικές είχαν αρνητικές επιπτώσεις στην παραγωγικότητα, την απασχόληση και την ασφάλεια της εργασίας στην Ελλάδα. (Elisabeth Oltheten, 2003)

Τέλος, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει επίσης επιβάλει μια σειρά από μέτρα λιτότητας που οδήγησαν σε μείωση των δημοσίων δαπανών, γεγονός που επιδείνωσε την ήδη αδύναμη οικονομική κατάσταση στην Ελλάδα. Οι πολιτικές της ΕΕ είχαν επομένως σημαντικό αντίκτυπο στην αγορά εργασίας στην Ελλάδα, οδηγώντας σε μείωση της ασφάλειας της εργασίας και σε αύξηση της επισφαλούς και άτυπης απασχόλησης. (Elisabeth Oltheten, 2003)

2.7 Οι Σημαντικότερες Τάσεις στην Ελληνική Οικονομία από το 2013 και Μετά

Από την έναρξη της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα το 2009, υπήρξε σημαντικό ενδιαφέρον για τις τάσεις και τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας. Για σύγκριση χρησιμοποιούνται δεδομένα από την ελληνική αγορά και αναλύονται πιθανοί ρυθμοί διεύθυνσης για να εξακριβωθούν οι επιπτώσεις της κρίσης. (Evanthia A. Nanaki, 2013) Επιπλέον, τα δημόσια μηνύματα οικονομικών πολιτικών και γεγονότων, καθώς και μελλοντικές αποφάσεις πολιτικής, θεωρούνται δυνητικά

ωφέλιμα προκειμένου να αποφευχθεί μια αυτοεκπληρούμενη προφητεία. (Charles C Branas¹, 2013) Η τρέχουσα συνολική ζήτηση για την ελληνική οικονομία εκτιμάται σε 535,7 Mm³/έτος, με βάση την ανάλυση διαφορετικών πιθανών μελλοντικών οδών ανάπτυξης. (Aristeidis G. Koutroulis, 2013) Η ανάλυση των δεδομένων της περιόδου 1951-2000 υποδηλώνει ότι η ελληνική οικονομία δεν μπορεί πλέον να θεωρηθεί ως ενιαία οντότητα, λόγω των ποικίλων επιπτώσεων σε διαφορετικούς τομείς. (Nikos Sotirakopoulos, 20123)

Επιπλέον, ο τουριστικός τομέας θεωρείται σημαντική απειλή για την ελληνική οικονομία. (Cem Işık, 2017) Ως αποτέλεσμα, οι προβλέψεις για το μέλλον της ελληνικής οικονομίας πρέπει να γίνονται με προσοχή, καθώς η τρέχουσα κατάσταση απέχει πολύ από το να είναι σταθερή. (Panagiotis T. Nastos, 2013) Τα αποτελέσματα της ανάλυσης των τάσεων θνησιμότητας των τελευταίων δεκαετιών έδειξαν ότι οι μελλοντικές προβλέψεις στα τέλη του 20ου αιώνα, χρησιμοποιώντας προσομοιώσεις συνολικού μέσου όρου, προβλέπουν TFR* 1,45 παιδιών ανά γυναίκα. (Joshua R. Goldstein, 2012) (Petrakis, 2020) Αυτό ενισχύεται περαιτέρω από την ανάλυση δεδομένων της Ιεροδιακόνου, η οποία παρέχει μια εικόνα για τις επιπτώσεις της κρίσης. (Elias Kondilis, 2013)

2.8 Τα πιθανά οφέλη και οι κίνδυνοι από τη συνέχιση της ένταξης στην ΕΕ για την Ελλάδα

Η ένταξη της Ελλάδας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ONE) το 2001 σηματοδότησε ένα σημαντικό ορόσημο στην ιστορία του έθνους. Ένα τέτοιο γεγονός έφερε μαζί του έναν νέο κίνδυνο αθέτησης, ο οποίος προηγουμένως δεν υπήρχε στην Ελλάδα. (Michael G. Arghyrou, 2011) Για το σκοπό αυτό, πραγματοποιήθηκε ιστορική ανάλυση για να κατανοηθούν οι απόψεις των Ελλήνων πολιτών για την ONE και να εντοπιστούν οι κίνδυνοι που συνδέονται με μια τέτοια κίνηση. Αυτή η μελέτη αποκάλυψε ότι η εισαγωγή ενός ασφαλιστρου κινδύνου στα ομόλογα του ελληνικού δημοσίου αυξήθηκε στο επίπεδο που προβλέπεται από τα κριτήρια σύγκλισης της ONE. (Theodore Pelagidis, 2014)

Επιπλέον, αναλύθηκε επίσης η ισχύουσα νομοθεσία στην ΕΕ και την Ελλάδα, με ιδιαίτερη έμφαση στην ιλύ αστικών λυμάτων. Εδώ, πραγματοποιήθηκε μια ανάλυση SWOT, η οποία εντόπισε τα κύρια δυνατά σημεία, αδυναμίες, ευκαιρίες και απειλές. (Zabaniotou, 2014) Αυτή η ανάλυση αποκάλυψε ότι το πρόγραμμα υποστήριξης FIT, το οποίο λειτουργεί για όλες τις νέες εγκαταστάσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για τη μείωση του κινδύνου χώρας που σχετίζεται με το ελληνικό δημόσιο χρέος. (Dimitrios Angelopoulos, 2017)

Επιπλέον, διενεργήθηκε εξέταση των συνθηκών που ευνοούν την επιτυχή συλλογική δράση. (Chrysoula Lamprinou, 2006) Η μελέτη αυτή επέτρεψε την καλύτερη κατανόηση των μελλοντικών προοπτικών του ελληνικού κράτους στο ευρωπαϊκό πολιτικό και οικονομικό πλαίσιο, (Lavdas, 1997) ενώ, υιοθετήθηκε μια κανονιστική προσέγγιση για τον προσδιορισμό και την πρόβλεψη των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της εξορυκτικής βιομηχανίας στην Ελλάδα. (I.E. Nikolaou, 2010)

Τέλος, για την έρευνα διεξήχθη ανάλυση της οικονομικής ύφεσης στην υγεία για να μετρηθούν οι κίνδυνοι που συνδέονται με την ύφεση. (Karaniolos, 2013) Αυτή η μελέτη έδειξε ότι, ενώ οι υφέσεις ενέχουν κινδύνους για τη γενική δημόσια υγεία, ήταν επωφελείς για την ανάπτυξη της οικονομίας του διαμοιρασμού στην Ελλάδα. (Pappas, 2017) Επιπλέον, μια «ανάλυση βιωσιμότητας του χρέους» αποκάλυψε μια συνεχιζόμενη μείωση του χρέους της Ελλάδας. Αυτά τα στοιχεία υποδεικνύουν ότι οι αγκυλώσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την επιβολή των κριτηρίων σύγκλισης και για να βοηθήσουν την Ελλάδα να διατηρήσει τη μακροοικονομική σταθερότητα. (Galbraith, 2016)

2.9 Οι προβλέψεις για το Μέλλον της Ελληνικής Οικονομίας τα Επόμενα Χρόνια

Οι προβλέψεις για το μέλλον της ελληνικής οικονομίας τα επόμενα χρόνια περιλαμβάνουν μια σύνθετη σειρά παραγόντων. Από αυτή την άποψη, η έρευνα θα πρέπει να εξετάσει τις μεσοπρόθεσμες έως μακροπρόθεσμες προοπτικές της χώρας. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι τρέχουσες οικονομικές πολιτικές που εφαρμόζονται στην ελληνική οικονομία δεν έχουν παρατηρηθεί τα τελευταία 200 χρόνια της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας. (Petraakis, 2020) Ως εκ τούτου, είναι απαραίτητο να εξεταστούν οι οικονομικές τάσεις των δύο τελευταίων δεκαετιών προκειμένου να γίνουν ακριβείς προβλέψεις για το μέλλον της ελληνικής οικονομίας. (Vasilis Kontis, 2017)

Επιπλέον, είναι σημαντικό να ληφθεί υπόψη η οικονομική ανάλυση χωρών υψηλού εισοδήματος όπως η Γαλλία και η Ελλάδα, όπου τα δύο φύλα είναι πιθανό να δουν παρόμοιες οικονομικές ευκαιρίες. Επιπλέον, η έρευνα θα πρέπει να επικεντρωθεί στις χώρες του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ). (Vasilis Kontis, 2017) Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι αποφάσεις που λαμβάνονται σήμερα θα επηρεάσουν την παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη και τις μελλοντικές προβλέψεις. Από αυτή την άποψη, είναι χρήσιμο να εξεταστούν οι αρχαίες οικονομικές θεωρίες των Κινέζων, των Ινδουιστών, των Ελλήνων και των Μάγια. (Lempert, 2003)

Επίσης, είναι σημαντικό να συνδυαστούν ποσοτικές προβλέψεις με ευφάνταστα σενάρια προκειμένου να γίνουν ακριβείς προβλέψεις για το μέλλον. Η σκέψη του Θουκυδίδη ήταν ιδιαίτερα ρηξικέλευθη καθώς η μυθιστορηματική του αντίληψη για την κλασική Ελλάδα τόνιζε τη σημασία της κατανόησης του παρελθόντος προκειμένου να γίνουν προβλέψεις για το μέλλον. Αν και οι θεωρίες του δεν μπορούν να δοκιμαστούν, αυτό δεν εξαλείφει την αξία των προβλέψεων για την ελληνική οικονομία. (Gilpin, 1988)

Για το σκοπό αυτό, είναι απαραίτητο να αναλυθούν οι εξωγενείς μεταβλητές προκειμένου να εξαχθούν προβλέψεις. (Karamanis & Koliias, 2022) Ως αποτέλεσμα, η παρούσα μελέτη παρέχει την πρόβλεψη ότι η ελληνική οικονομία θα εξαρτηθεί από τις παραγωγικές χρήσεις που γίνονται στους διάφορους τομείς της οικονομίας τα επόμενα είκοσι χρόνια . (Chenery, 1967)

Τέλος, η μελέτη προτείνει επίσης ότι ο αριθμός των θανάτων από τροχαία ατυχήματα είναι πιθανό να αυξηθεί κατά περίπου 66% τα επόμενα είκοσι χρόνια. (Elizabeth Korits, 2005) Τέλος, είναι απαραίτητο να εξεταστούν οι προβλέψεις των τελευταίων δύο δεκαετιών προκειμένου να γίνουν ακριβείς προβλέψεις για το μέλλον της ελληνικής οικονομίας. (Richard E. Nisbett, 2003)

3 ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΩΣ ΕΘΝΟΣ ΚΑΙ ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΕ

3.1 Οι Οικονομικές Προκλήσεις που Αντιμετωπίζει η Ελλάδα;

Η Ελλάδα αντιμετωπίζει μια πολύπλευρη οικονομική κρίση, με υψηλά επίπεδα χρέους και ανεργίας, καθώς και έλλειψη εμπιστοσύνης των επενδυτών. (Goroehona, 2016) Αυτό έχει επιδεινωθεί περαιτέρω από τα μέτρα λιτότητας που επέβαλε η κυβέρνηση, με αποτέλεσμα τη μείωση του τουρισμού και των ευκαιριών απασχόλησης στον τομέα της φιλοξενίας. (Καρίκι, 2013) Επιπλέον, η οικονομική κρίση έχει φέρει στο φως μεγάλο αριθμό κοινωνικών, τεχνολογικών και ανθρωπιστικών προβλημάτων και δεν είναι μόνο οικονομική, αλλά και πολιτική. (Goroehona, 2016) Η κρίση είχε αντίκτυπο στην ενεργειακή φτώχεια στην Ελλάδα, με έναν αυξανόμενο αριθμό ατόμων που αδυνατούν να πληρώσουν εγκαίρως τους λογαριασμούς ηλεκτρικής ενέργειας, οδηγώντας σε προβλήματα ρευστότητας για τη Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού. (George Liagouras, 2003)

Επιπλέον, η αναντιστοιχία μεταξύ της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της αγοράς εργασίας στην Ελλάδα συμβάλλει στις οικονομικές προκλήσεις της χώρας. (Athanasios Dagoumas, 2014) Επιπλέον, η Ελλάδα δείχνει βαθιά σημάδια μετάβασης όσον αφορά το υψηλό επίπεδο ρύθμισης, τη δωροδοκία και μια μεγάλη παραοικονομία, (Κάτσιοι, 2015) και πρέπει να αναζητηθούν λύσεις μέσω φορολογικών μεταρρυθμίσεων και μείωσης του διοικητικού κόστους. (Καρίκι, 2013) Τέλος, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής της Ελλάδας θα πρέπει να λάβουν μέτρα για την αναδιάρθρωση και τη βελτίωση του τουριστικού τομέα, καθώς μπορεί να αποτελέσει την κινητήρια δύναμη πίσω από την οικονομική ανάκαμψη της χώρας. (Καρίκι, 2013)

3.2 Το Υψηλό Δημόσιο Χρέος στην Ανάπτυξη της Ελλάδας

Η ελληνική κυβέρνηση έχει βιώσει αύξηση του δημόσιου χρέους από το 2009, οδηγώντας σε μείωση της οικονομικής ανάπτυξης. Αυτή η επίδραση ενισχύθηκε μετά την παγκόσμια οικονομική κρίση του 2008. (Stylianiou, 2014) Μελέτες έχουν αποκαλύψει ότι το δημόσιο χρέος είχε αρνητική επίδραση στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας με τη μεγαλύτερη επίδραση να παρατηρείται σε επίπεδα άνω του 56-103%. (Cristina Checherita-Westphal, 2012) Επιπλέον, η έρευνα δείχνει ότι το χρέος μπορεί να έχει αρνητικό αντίκτυπο στην ανάπτυξη σε χαμηλά και μέτρια επίπεδα. Αυτό φαίνεται στην τρέχουσα κατάσταση στην Ελλάδα, καθώς τα όρια χρέους εξακολουθούν να είναι δεσμευτικά. (Pegkas, 2018)

Επιπλέον, μια μελέτη έδειξε ότι ένας λόγος χρέους προς ΑΕΠ 23,5% ή περισσότερο συνδέεται με μεγαλύτερη αρνητική επίδραση στην οικονομική ανάπτυξη. Αυτό υποδηλώνει ότι το χρέος της γενικής κυβέρνησης έχει επηρεάσει σημαντικά την οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας. Θα πρέπει να σημειωθεί, ωστόσο, ότι η αρνητική σχέση μεταξύ χρέους και ανάπτυξης εξαρτάται από το είδος του καθεστώτος χρέους. Συμπερασματικά, τα στοιχεία δείχνουν μια αρνητική συσχέτιση μεταξύ του χρέους της γενικής κυβέρνησης και της οικονομικής ανάπτυξης στην Ελλάδα. (Pegkas, 2018)

3.3 Τα Χρηματοδοτικά Προγράμματα Έχουν Υλοποιηθεί από την ΕΕ και το ΔΝΤ για να Βοηθήσουν την Ελλάδα

Καθώς η Ελλάδα συνέχιζε να υποφέρει από το βάρος του δημόσιου χρέους της, η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) εφάρμοσαν ένα χρηματοδοτικό πρόγραμμα για την παροχή ανακούφισης. (Theodoropoulou, 2016) Αυτό το πρόγραμμα, το οποίο χορηγήθηκε το 2010, σχεδιάστηκε για να παράσχει στην Ελλάδα δάνειο 110 δισεκατομμυρίων ευρώ σε αντάλλαγμα για μέτρα λιτότητας και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. (Georgios P. Kouretas, 2010) Το πρόγραμμα επικρίθηκε επειδή επικεντρώθηκε υπερβολικά στα μέτρα λιτότητας και όχι αρκετά στην ανάπτυξη και τις επενδύσεις. Επικρίθηκε επίσης για τις δυνατότητές του να επιδεινώσει την ανισότητα και τον κοινωνικό αποκλεισμό στην Ελλάδα. (Theodoropoulou, 2016)

Η εστίαση της κυβέρνησης στη φορολογία αντί για τις ιδιωτικοποιήσεις και τις περικοπές στον δημόσιο τομέα υπονόμισαν την οικονομική δραστηριότητα, μείωσαν τα έσοδα και δημιούργησαν αντικίνητρα για επενδύσεις. Εξετάστηκαν τα χαρακτηριστικά, τα μειονεκτήματα, οι χαμένες ευκαιρίες και οι παγίδες του πακέτου διάσωσης. (Visvizi, 2012) Τα μέτρα που εφαρμόστηκαν από την κυβέρνηση δεν συνέβαλαν στην οικονομική ανάκαμψη και τα προγράμματα είχαν σημαντικές κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες για την Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένης της υψηλής ανεργίας, της φτώχειας και της κοινωνικής αναταραχής. (Theodoropoulou, 2016) Το 2012 εφαρμόστηκε ένα δεύτερο πρόγραμμα, το οποίο χορήγησε στην Ελλάδα επιπλέον δάνεια 130 δισ. ευρώ. Αυτό το πρόγραμμα επικρίθηκε επίσης καθώς επικεντρώθηκε σε μέτρα λιτότητας και όχι σε ανάπτυξη και επενδύσεις. (Theodoropoulou, 2016)

Συνοπτικά, η ΕΕ και το ΔΝΤ εφάρμοσαν πολλά χρηματοδοτικά προγράμματα για να βοηθήσουν την Ελλάδα κατά τη διάρκεια της κρίσης δημόσιου χρέους, με το πρώτο πρόγραμμα που θεσπίστηκε το 2010 (Theodoropoulou, 2016) παρέχοντας στην Ελλάδα δάνειο 110 δισεκατομμυρίων ευρώ σε αντάλλαγμα για μέτρα λιτότητας και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. (Theodoropoulou, 2016) (Georgios P. Kouretas, 2010)

3.4 Η Πολιτική Αστάθεια στην Ελλάδα

Η Ελλάδα βιώνει σήμερα μια άνευ προηγουμένου πολιτική κρίση. Αυτό αποδίδεται σε μεγάλο βαθμό στην παγκόσμια οικονομική κρίση, η οποία έχει προκαλέσει προκλήσεις στον τομέα της φιλοξενίας και του τουρισμού στην Ελλάδα. Επιπλέον, τα μέτρα λιτότητας και οι περικοπές των δημοσίων δαπανών είχαν αρνητικές επιπτώσεις στην ελληνική οικονομία, συμβάλλοντας περαιτέρω στην πολιτική αστάθεια. Επιπλέον, η χώρα έχει υποστεί μια σειρά από πολιτικά σκάνδαλα και υποθέσεις διαφθοράς, που έχουν υπονομεύσει περαιτέρω την εμπιστοσύνη του ελληνικού λαού στην κυβέρνησή του. (Kariki, 2013)

Κατά συνέπεια, οι επικείμενες εκλογές θεωρούνται η μόνη λύση για την αποκατάσταση της σταθερότητας και της κοινωνικής ειρήνης στην Ελλάδα. Η κυβέρνηση πρέπει να λάβει μέτρα για να διασφαλίσει ότι ο ελληνικός λαός είναι σε θέση να ασκήσει πλήρως τα πολιτικά του δικαιώματα και ότι η φωνή του θα ακούγεται. Αυτό θα βοηθήσει στην αποκατάσταση της πίστης στη δημοκρατική διαδικασία και στη δημιουργία ενός υγιέστερου πολιτικού περιβάλλοντος. (Kariki, 2013)

3.5 Η Επιρροή της Πολιτικής Αστάθειας στην Ικανότητα της Ελλάδας να Εφαρμόσει Μεταρρυθμίσεις και να Προσελκύσει Ξένες Επενδύσεις

Για να βελτιώσει την οικονομική της κατάσταση και να αποκαταστήσει την πολιτική σταθερότητα, η Ελλάδα πρέπει να επικεντρωθεί σε μακροπρόθεσμες μεταρρυθμίσεις και φιλελεύθερες πολιτικές για να προσελκύσει περισσότερες ξένες επενδύσεις. (Shrabani Saha, 2013) Η πολιτική αβεβαιότητα και αστάθεια που προκύπτουν από συχνές αλλαγές στην κυβέρνηση συχνά εκλαμβάνεται ως αποτρεπτικός παράγοντας για τις ξένες επενδύσεις. Η έρευνα διαπίστωσε επίσης ότι η μακροοικονομική αστάθεια και οι αλλαγές στη συναλλαγματική ισοτιμία μειώνουν περαιτέρω την ελκυστικότητα της Ελλάδας στους ξένους επενδυτές. (Zhen Quan Wang, 1995)

Επιπλέον, η πολιτική αστάθεια και η έλλειψη θεσμικών μεταρρυθμίσεων εμποδίζουν επίσης την ικανότητα της Ελλάδας να προσελκύει ξένες επενδύσεις. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό για την Ελλάδα να επικεντρωθεί στη βελτίωση της πολιτικής της σταθερότητας και στην εφαρμογή θεσμικών μεταρρυθμίσεων για να διασφαλιστεί ότι θα γίνει ένας ευνοϊκός επενδυτικός προορισμός. Αυτό θα συμβάλει στην προσέλκυση ξένων κεφαλαίων και στη δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης για τον τοπικό πληθυσμό, οδηγώντας έτσι σε πιο ευνοϊκές οικονομικές προοπτικές μακροπρόθεσμα. (Zhen Quan Wang, 1995)

3.6 Οι Προκλήσεις της Ελληνικής Κυβέρνησης για την Εξισορρόπηση των Απαιτήσεων των Πιστωτών και των Αναγκών των Πολιτών

Η ελληνική κυβέρνηση βρίσκεται σε επισφαλή κατάσταση χρέους από την κρίση του 2009, με την αναλογία χρέους προς ΑΕΠ να αγγίζει το 180 τοις εκατό. Το 2018, οι ευρωπαίοι πιστωτές χορήγησαν στους Έλληνες ηγέτες παράταση της λήξης του χρέους τους και αναβολή πληρωμών τόκων. Αυτό έγινε με αντάλλαγμα η ελληνική κυβέρνηση να διατηρήσει πρωτογενές πλεόνασμα 3,5% του ΑΕΠ μέχρι το 2022 και πάνω από 2% του ΑΕΠ κατά μέσο όρο μέχρι το 2060. Ωστόσο, η εξισορρόπηση των απαιτήσεων των πιστωτών με τις ανάγκες των πολιτών ήταν μια πρόκληση για την ελληνική κυβέρνηση. (Peterson Institute for International Economics (PIIE), 2010)

Η Τρόικα, αποτελούμενη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), έπρεπε να συμβιβάσει τρεις πιέσεις για να σταματήσει την χρεοκοπία της ελληνικής κυβέρνησης. Η αναγκαστική λιτότητα δυσκόλεψε την κυβέρνηση να πληρώσει τα χρέη της και η κρίση έδειξε ότι δεν υπήρχε ποτέ εύκολη διέξοδος. Η ελληνική κυβέρνηση αντιμετώπισε σκληρές και θαρραλέες αποφάσεις κατά τη διάρκεια της κρίσης και ορισμένους λανθασμένους υπολογισμούς στην εξισορρόπηση των απαιτήσεων των πιστωτών με τις ανάγκες των πολιτών. Η αποστολή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της ΕΚΤ και του ΔΝΤ βρίσκεται επί του παρόντος στην Ελλάδα για να αξιολογήσει τη βιωσιμότητα των χρεών της, γεγονός που καταδεικνύει ότι η Ελλάδα έχει σημαντικές υποχρεώσεις χρέους προς αυτούς τους πιστωτές. (Peterson Institute for International Economics (PIIE), 2010)

Οι Έλληνες πολίτες ανησυχούσαν για τους πολιτικούς ηγέτες που ενέκριναν περικοπές στον προϋπολογισμό και αυξήσεις φόρων που θα κατέστρεφαν το βιοτικό τους επίπεδο. Η ελληνική κυβέρνηση αντιμετώπισε προκλήσεις στην αποπληρωμή των χρεών της χωρίς μια υγιή οικονομία, καθώς οι χρηματοπιστωτικές κρίσεις συχνά θέτουν δύσκολες επιλογές για το ποιες απαιτήσεις θα ανταποκριθούν. Μετά την υιοθέτηση του ευρώ το 2001, η κυβέρνηση είχε συσσωρεύσει χρόνια ελλειμμάτων και υπερβολικού δανεισμού. Παρά τα ελλείμματα αυτά, τα επιτόκια των ελληνικών ομολόγων παρέμειναν χαμηλά, κάτι που δεν είναι φυσιολογικό για χώρες με ελλείμματα. Η κυβέρνηση αντιμετώπισε προκλήσεις όσον αφορά την εξισορρόπηση των απαιτήσεων των πιστωτών με τις ανάγκες των πολιτών. (Peterson Institute for International Economics (PIIE), 2010)

Ως αποτέλεσμα, η κυβέρνηση επέβαλε κεφαλαιακούς ελέγχους και περιορισμούς ανάληψης μετρητών, αντιμετώπισε μια εξάντληση καταθέσεων και έχασε την πληρωμή 1,5 δισεκατομμυρίων ευρώ στο ΔΝΤ. Η κυβέρνηση πάλεψε να εξισορροπήσει τις απαιτήσεις των πιστωτών με τις ανάγκες των πολιτών και τα χρέη έριχναν σκιά στο μέλλον της ελληνικής οικονομίας και στο ευρωπαϊκό

σχέδιο. Η κυβέρνηση έχει αντιμετωπίσει προκλήσεις όσον αφορά την εξισορρόπηση των απαιτήσεων των πιστωτών με τις ανάγκες των πολιτών. Ο ελληνικός πληθυσμός έχει υποστεί οδυνηρές περικοπές στον προϋπολογισμό, αυξήσεις φόρων, υψηλή ανεργία και συρρικνωμένο βιοτικό επίπεδο και κοινωνικές υπηρεσίες. Ως αποτέλεσμα, η κυβέρνηση έχει τεράστια χρέη προς την υπόλοιπη ζώνη του ευρώ. (Zhen Quan Wang, 1995)

3.7 Η Ελλάδα στην Πρώτη Γραμμή της Προσφυγικής Κρίσης στην Ευρώπη;

Η προσφυγική κρίση του 2015 αιφνιδίασε την Ευρώπη και η έλλειψη πόρων και υποδομών της Ελλάδας σήμαινε ότι δεν ήταν σε θέση να χειριστεί την κατάσταση μόνη της. Αυτό έχει βάλει την Ελλάδα στην πρώτη γραμμή της προσφυγικής κρίσης, καθώς οι Ευρωπαίοι ηγέτες άργησαν να ανταποκριθούν και δεν έλαβαν υπόψη την αδυναμία του ελληνικού κράτους. Αυτό σημαίνει ότι η Ελλάδα θα πρέπει να αποδεχθεί τις όποιες αποφάσεις ληφθούν από τους ευρωπαίους ηγέτες σχετικά με τις πολιτικές για τους πρόσφυγες και την αφομοίωσή τους. Η γεωγραφική θέση της Ελλάδας την καθιστά ιδιαίτερα ευάλωτη στο μέγεθος της προσφυγικής κρίσης, καθώς είναι το πρώτο λιμάνι προσέλευσης πολλών μεταναστών που ταξιδεύουν δια θαλάσσης. Αυτό έχει οδηγήσει σε σοβαρό συνωστισμό στους προσφυγικούς καταυλισμούς, με πολλά άτομα να ζουν σε άθλιες συνθήκες.

Επιπλέον, η άφιξη χιλιάδων προσφύγων έχει ασκήσει τεράστια πίεση στους πόρους της χώρας, ιδιαίτερα τα συστήματα υγείας και εκπαίδευσης. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση της φτώχειας και της ανισότητας, ιδιαίτερα στα πιο ευάλωτα μέρη της κοινωνίας. Η οικονομική κρίση της Ελλάδας έχει επιδεινώσει περαιτέρω την κατάσταση, καθώς η αδυναμία της να παράσχει επαρκή χρηματοδότηση και πόρους έχει εμποδίσει την ικανότητα της χώρας να ανταποκριθεί στην κρίση. Επιπλέον, η πολιτική αστάθεια της Ελλάδας έχει εμποδίσει την ικανότητα της χώρας να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά την κατάσταση. Υπό το πρίσμα αυτό, είναι σημαντικό οι Ευρωπαίοι ηγέτες να αναγνωρίσουν την ευάλωτη θέση της Ελλάδας και να παράσχουν την απαραίτητη υποστήριξη ώστε η χώρα να μπορέσει να ανταποκριθεί στην προσφυγική κρίση. (Ourania S. Kotsiou, 2018)

4 ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙ Η ΕΛΛΑΔΑ

4.1 Εισαγωγή

Υπάρχουν πολλές διεθνείς προκλήσεις που επηρεάζουν την Ελλάδα τόσο μονομερώς όσο και ως μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Η Ελλάδα αντιμετωπίζει οικονομικές προκλήσεις εδώ και πολύ καιρό, οι οποίες επιδεινώθηκαν από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008. Η χώρα έχει αντιμετωπίσει υψηλά επίπεδα δημόσιου χρέους, υψηλά ποσοστά ανεργίας και υποτονική οικονομία. Ως μέλος της ΕΕ, η Ελλάδα έχει λάβει οικονομική βοήθεια από άλλες χώρες μέλη και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) για την αντιμετώπιση των οικονομικών της ζητημάτων.

Επίσης, η Ελλάδα βρίσκεται στην πρώτη γραμμή της προσφυγικής και μεταναστευτικής κρίσης στην Ευρώπη. Η χώρα αντιμετωπίζει μια εισροή προσφύγων και μεταναστών από τη Μέση Ανατολή, την Αφρική και άλλα μέρη του κόσμου. Αυτό έχει ασκήσει πίεση στους πόρους της χώρας, συμπεριλαμβανομένης της οικονομίας, των κοινωνικών υπηρεσιών και των υποδομών της.

Επιπλέον, η Ελλάδα βρίσκεται σε μια περιοχή που είναι γνωστή για την αστάθειά της. Η χώρα συνορεύει με την Αλβανία, τη Βόρεια Μακεδονία και την Τουρκία, οι οποίες έχουν βιώσει πολιτική και οικονομική αστάθεια τα τελευταία χρόνια. Η Ελλάδα έχει επίσης εμπλακεί σε μια μακροχρόνια διαμάχη με την Τουρκία για την ιδιοκτησία νησιών στο Αιγαίο Πέλαγος.

Επιπροσθέτως, η Ελλάδα, όπως και πολλές άλλες χώρες σε όλο τον κόσμο, αντιμετωπίζει επίσης τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Η χώρα βιώνει θερμότερα και ξηρότερα καλοκαίρια, τα οποία έχουν οδηγήσει σε αύξηση των πυρκαγιών. Ο αγροτικός τομέας της χώρας έχει επίσης επηρεαστεί από ξηρασίες και μεταβαλλόμενες καιρικές συνθήκες. Ενεργειακή ασφάλεια: Η Ελλάδα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις εισαγωγές ενέργειας, ιδιαίτερα από φυσικό αέριο και πετρέλαιο.

Ως μέλος της ΕΕ, η Ελλάδα αποτελεί μέρος των προσπαθειών για τη βελτίωση της ενεργειακής ασφάλειας και τη μείωση της εξάρτησης από τις εισαγωγές. Η χώρα εξερευνά επίσης ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως η ηλιακή και η αιολική ενέργεια.

Συνολικά, η Ελλάδα αντιμετωπίζει αρκετές προκλήσεις, τόσο στο εσωτερικό όσο και ως μέλος της Ε.Ε. Η χώρα θα χρειαστεί να συνεργαστεί με τους γείτονές της και τους διεθνείς εταίρους για να αντιμετωπίσει αυτές τις προκλήσεις και να διασφαλίσει τη μακροπρόθεσμη σταθερότητα και ευημερία της.

4.2 Η εμπειρία της Ελλάδας από την παγκόσμια πανδημία

4.2.1 Η επιρροή του covid-19 στο σύστημα υγείας της Ελλάδας;

Η πανδημία COVID-19 είχε καταστροφικές επιπτώσεις στο ήδη ταλαιπωρημένο σύστημα δημόσιας υγείας της Ελλάδας. Η κρίση έχει αναδείξει τις ανεπάρκειες του συστήματος, με τα νοσοκομεία να στερούνται κλινών, εξοπλισμού και προσωπικού και την ανάγκη για επενδύσεις σε ένα πιο ισχυρό σύστημα πρωτοβάθμιας περίθαλψης. Η τηλεϊατρική έχει αναδειχθεί ως σημαντικό εργαλείο για την παροχή εξ αποστάσεως φροντίδας και η κρίση έχει υπογραμμίσει τη σημασία της διεθνούς συνεργασίας για την αντιμετώπιση των κρίσεων της δημόσιας υγείας. (Ioanna Giannopoulou, 2020)

Πριν από την πανδημία, το δημόσιο σύστημα υγείας της Ελλάδας αντιμετώπιζε ήδη σοβαρές προκλήσεις μετά από μια δεκαετία οικονομικής ύφεσης και μια κλιμακούμενη προσφυγική κρίση. Αυτές οι προκλήσεις επιδεινώθηκαν από την ψυχολογική επιβάρυνση του COVID-19 στους επαγγελματίες υγείας, με περισσότερους από τους μισούς να αντιμετωπίζουν τουλάχιστον ήπιες δυσκολίες ψυχικής υγείας. Αυτό σηματοδοτεί την ανάγκη για άμεσες οργανωτικές και εξατομικευμένες παρεμβάσεις για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και την υποστήριξη της ευημερίας. (Sofia Pappa, 2021)

Η Ελλάδα έχει ανταποκριθεί στην κρίση ιδρύοντας νοσοκομεία αναφοράς COVID-19 στη μητροπολιτική περιοχή της Αθήνας (Giorgos Bamias, 2020) και ο πλήρης ψυχολογικός αντίκτυπος της κρίσης δεν έχει ακόμη καθοριστεί. (Sofia Pappa, 2021) Αυτό υποδηλώνει ότι απαιτούνται άμεσες παρεμβάσεις για την ενίσχυση της ψυχολογικής ανθεκτικότητας και την ενίσχυση της ικανότητας του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης ενόψει των προκλήσεων που θέτουν τα μελλοντικά κύματα. (Sofia Pappa, 2021) Η πανδημία έχει επίσης αποκαλύψει ελλείψεις στο σύστημα υγείας της Ελλάδας, το οποίο υποχρηματοδοτείται και πάσχει από θεμελιώδη ανισορροπία μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού συμφέροντος. Η αδύναμη ασφάλεια απασχόλησης και ο μεγάλος αριθμός ανέργων γιατρών συνέβαλαν επίσης σε ένα απαρχαιωμένο σύστημα υγείας. (Ioanna Giannopoulou, 2020)

Τέλος, απαιτούνται επείγοντα μέτρα για την ενίσχυση των δημόσιων υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης για την αντιμετώπιση της κρυφής επιδημίας ανεκπλήρωτων αναγκών μη COVID-19 (E. Kondilis, 2021) και πρέπει να γίνουν θεμελιώδεις αλλαγές για την επίτευξη ενός ολοκληρωμένου και ολοκληρωμένου συστήματος υγειονομικής περίθαλψης. (Ioanna Giannopoulou, 2020)

4.2.2 Τι αντίκτυπο της πανδημίας στην ελληνική κοινωνία;

Η πανδημία είχε βαθιά επίδραση στον ελληνικό λαό και την κοινωνία του. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στους αυστηρούς κανονισμούς που επιβλήθηκαν για τον περιορισμό της εξάπλωσης του COVID-19, παρόμοια με τα μέτρα που επιβλήθηκαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας της ισπανικής γρίπης του 1918, καθώς και των διαταραχών στην καθημερινή ζωή, όπως η κοινωνική ζωή, η οικογενειακή ζωή, η επαγγελματική ζωή, η εκπαίδευση, μεταφορές και ταξίδια. Αυτό ήταν ιδιαίτερα δύσκολο για την ορθόδοξη χριστιανική πλειοψηφία του πληθυσμού, καθώς η πανδημία εκδηλώθηκε την περίοδο του Πάσχα, τη μεγαλύτερη θρησκευτική γιορτή του έτους και μια εποχή που συνδέεται με μαζικούς εορτασμούς και οικογενειακές συγκεντρώσεις σε όλη τη χώρα. (Parlapani, 2020)

Αναμένεται ότι η πανδημία θα αυξήσει το ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα κατά 5 μονάδες, γεγονός που μπορεί να έχει παρατεταμένη επίδραση στην ψυχική ευημερία λόγω της επακόλουθης οικονομικής κρίσης. Αν και ο ψυχολογικός αντίκτυπος των επιδημιών στον ελληνικό γενικό πληθυσμό δεν έχει διερευνηθεί, είναι πιθανό να είναι χαμηλός. Αυτή ήταν η πρώτη μελέτη που διερεύνησε τον φόβο του COVID-19 στον ελληνικό πληθυσμό (Parlapani, 2020) και τα αποτελέσματά της αποκάλυψαν ότι οι συμμετέχοντες ανησυχούσαν για τον αντίκτυπο της πανδημίας όχι μόνο στους ίδιους αλλά και στους φίλους, την οικογένεια και την κοινωνία. (Ioanna Giannopoulou, 2020)

Επιπλέον, είχε ως στόχο να αξιολογήσει τη συμμόρφωση με τις κατευθυντήριες γραμμές για τη δημόσια υγεία και τα κίνητρα κοινωνικής ευθύνης, καθώς και να διερευνήσει συμπεριφορικές αντιδράσεις, όπως συμπεριφορές ασφαλείας και συμπεριφορές ελέγχου και πιθανούς παράγοντες κινδύνου για αυξημένα επίπεδα φόβου που σχετίζεται με τον COVID-19, όπως η προσωπική εμπειρία με COVID-19, ασθένεια COVID-19 σημαντικών άλλων και λήψη ψυχιατρικών φαρμάκων. Η μελέτη στόχευε επίσης να διερευνήσει τις ψυχολογικές αντιδράσεις, συμπεριλαμβανομένου του φόβου για τον COVID-19, των συμπτωμάτων κατάθλιψης και άγχους κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19 στην Ελλάδα, καθώς και να επισημάνει παράγοντες που μπορεί να ρυθμίζουν τη σοβαρότητα των ψυχολογικών επιπτώσεων που σχετίζονται με τον COVID-19. (Parlapani, 2020)

Αν και η Ελλάδα γλίτωσε σε μεγάλο βαθμό από την πανδημία της ισπανικής γρίπης του 1918, ο αντίκτυπος του ιού του Δυτικού Νείλου και της γρίπης Α (H1N1) ήταν περιορισμένος και η επιδημία SARS του 2003 δεν επηρέασε την Ελλάδα. Επιπλέον, το ξέσπασμα του HIV περιορίστηκε σε έναν συγκεκριμένο υποπληθυσμό χρηστών ενέσιμων ναρκωτικών. Ο αντίκτυπος

της πανδημίας στον τουρισμό, την αιχμή του δόρατος της ελληνικής οικονομίας, μένει να φανεί. (Parlapani, 2020)

4.2.3 Ποια μέτρα έχουν εφαρμοστεί από τις ελληνικές αρχές για τον περιορισμό της εξάπλωσης του COVID-19;

Οι ελληνικές αρχές αντέδρασαν γρήγορα στην πανδημία, εφαρμόζοντας μια σειρά από αντίμετρα για τον περιορισμό της εξάπλωσης του ιού. Τέτοια μέτρα εξελίχθηκαν σταδιακά από ήπια σε δραστικά καθώς η κρίση κλιμακώθηκε. Τα αντίμετρα οδήγησαν σε ένα lockdown σε όλη τη χώρα στις 23 Μαρτίου. Τα μέτρα, τα οποία διήρκεσαν 42 ημέρες, περιελάμβαναν αστυνομικές περιπολίες που παρακολουθούσαν τη σωστή εφαρμογή των κανόνων περιορισμού της κυκλοφορίας και είχαν την εξουσία να επιβάλλουν πρόστιμα για μη συμμόρφωση. Οι πολίτες μπορούσαν να μετακινηθούν μόνο για συγκεκριμένους σκοπούς που έπρεπε να εξουσιοδοτηθούν με μήνυμα SMS ή χειρόγραφο έγγραφο. (Ioannis Politis, 2021) Όλα τα ξενοδοχεία και οι εγκαταστάσεις αναψυχής έκλεισαν, ο μέγιστος αριθμός επιβατών στα οχήματα ορίστηκε σε τρεις και ο αριθμός των επισκεπτών στην περιοχή είχε μειωθεί. Τα μέτρα ελέγχου των λοιμωδών νοσημάτων για τη δημόσια υγεία ήταν αυστηρά και το lockdown τηρήθηκε αυστηρά. (Parazoglou, 2021)

Ωστόσο, το lockdown δεν ήταν αποτελεσματικό στην αποτροπή αύξησης του αριθμού των νεκρών και οι περιορισμοί έχουν επηρεάσει αρνητικά την περιοχή. (Parazoglou, 2021) Στο νοσοκομείο, η πλειονότητα των ιατρικών θαλάμων έγιναν αποκλειστικές μονάδες λειτουργίας COVID-19, συμπεριλαμβανομένων όλων των ΜΕΘ του νοσοκομείου. Ο χειρουργικός θάλαμος έκλεισε καθώς δεν υπήρχαν εισαγωγές από το ER για τον περιορισμό της εξάπλωσης του COVID-19. Το προσωπικό, συμπεριλαμβανομένων γιατρών, νοσηλευτών, παραϊατρικών ειδικοτήτων και εθελοντών, χωρίστηκε αυστηρά σε εκείνους που εργάζονται αποκλειστικά σε περιοχές που λειτουργούν με COVID-19 ή χωρίς COVID-19. (Giorgos Bamias, 2020)

Τέλος, εφαρμόστηκε αυστηρός ορισμός και διαχωρισμός του προσωπικού και των κτιρίων χωρίς COVID-19 και εκτεθειμένα στον COVID-19 και ένα ενιαίο κτίριο με Τμήματα Εσωτερικής Ιατρικής και Πνευμονολογικής Ιατρικής διατηρήθηκε χωρίς COVID-19 για την παροχή φροντίδας σε ασθενείς με χρόνιες παθήσεις. (Giorgos Bamias, 2020)

4.3 The Ripple Effect: Η σύγκρουση Ρωσίας-Ουκρανίας και οι επιπτώσεις στην Ελλάδα

4.3.1 Η ελληνική οικονομία μετά την σύγκρουση Ρωσίας-Ουκρανίας

Η σύγκρουση Ρωσίας-Ουκρανίας είναι ένας συνεχής αγώνας από το 2014 και είχε ισχυρό αντίκτυπο στην ελληνική οικονομία. Η Ελλάδα, που βρίσκεται ήδη εν μέσω οικονομικής κρίσης, έχει απίστευτα υψηλό δείκτη χρέους προς ΑΕΠ στο 200%. Αυτό το εύθραυστο κράτος έπρεπε να βρει μια απάντηση στη σύγκρουση Ρωσίας-Ουκρανίας που θα μπορούσε να βοηθήσει στην προστασία της οικονομίας τους. Η Ελλάδα ανταποκρίθηκε αγοράζοντας πρόσθετη ενέργεια από διάφορες πηγές και δημιουργώντας υποδομές με άλλες χώρες όπως η Σερβία. Αυτό έγινε για να αντιμετωπιστεί η αύξηση των ποσοστών και η αποδυνάμωση της οικονομικής ανάπτυξης που είχε προκαλέσει η σύγκρουση. (Konacevic, 2009)

Για να αντιμετωπίσουν την κατάσταση, η Ελλάδα και άλλες ευρωπαϊκές χώρες έχουν κάνει σχέδια για αύξηση της επένδυσης και για επιθετική απάντηση. (Gu, 2023) Ο Έλληνας πρωθυπουργός Αλέξης Τσίπρας σχολίασε επίσης τη σύγκρουση και δήλωσε ότι οι Ρώσοι θα αντιδράσουν αρνητικά. Οι απαντήσεις από τις διάφορες χώρες ήταν κυρίως στρατιωτικού χαρακτήρα και η κατάσταση είναι εξαιρετικά περίπλοκη. Αυτό αναδεικνύει την τεράστια πίεση που δέχεται η ελληνική οικονομία λόγω της σύγκρουσης Ρωσίας-Ουκρανίας και πώς προσπαθούν να τη διαχειριστούν. (Korostelina, 2008)

4.3.2 Ο αντίκτυπος της σύγκρουσης στη γεωπολιτική σταθερότητα της Ελλάδας;

Οι Περσικοί πόλεμοι είχαν επίσης σημαντικό αντίκτυπο στη γεωπολιτική σταθερότητα της Ελλάδας. Η Περσική Αυτοκρατορία χρησιμοποίησε μια στρατηγική διαίρει και βασίλευε απέναντι στις ελληνικές πόλεις-κράτη προκειμένου να προστατευτεί από περαιτέρω ελληνικές επιθέσεις. Οι συγκρούσεις μεταξύ των ελληνικών πόλεων-κρατών είχαν ήδη σιγοβράσει, και η Περσική Αυτοκρατορία πυροδότησε αυτές τις συγκρούσεις προς όφελός της. Αυτή η σύγκρουση είχε αρνητικό αντίκτυπο στη γεωπολιτική σταθερότητα της Ελλάδας, καθώς η Αθήνα αναδείχθηκε σε απόλυτο αουτσάιντερ και εισήλθε στο πεδίο ισχύος της ελληνικής εξουσίας ως αποτέλεσμα της σύγκρουσης. Το πολιτιστικό πλεονέκτημα τελικά θριάμβευσε έναντι του πολιτικού πλεονεκτήματος, καθώς η περσική προσπάθεια για οικουμενική ολοκλήρωση απέτυχε. (Karagiannis, 2020)

Η Αθήνα δεν έχει την πολυτέλεια να αγνοεί τις εξελίξεις στη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική λόγω της γεωγραφικής της εγγύτητας. Ο συνεχιζόμενος συριακός εμφύλιος έχει προκαλέσει

μια σοβαρή ανθρωπιστική κρίση και χιλιάδες συριακές οικογένειες έχουν βρει καταφύγιο στα ελληνικά νησιά και την ηπειρωτική χώρα. Η Αθήνα υποστηρίζει τον διεθνή συνασπισμό κατά του Ισλαμικού Κράτους, αλλά μόνο υλικότεχνικά. Η διαμάχη για το νησί της Κύπρου έχει προκαλέσει μεγάλη σύγκρουση μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδας. Η σύγκρουση για την κυριαρχία των νησίδων του Αιγαίου το 1996 απείλησε να κλιμακωθεί σε πόλεμο μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδας. (Wilson, 2021) Ο αριθμός των χωρών που εμπλέκονται στην κρίση έχει αυξηθεί και το εύρος της κρίσης έχει διευρυνθεί για να συμπεριλάβει νέα ζητήματα, συμπεριλαμβανομένων των πρόσφατων ενεργειακών ανακαλύψεων στην ανατολική Μεσόγειο και του διαρκώς εκτεινόμενου λιβυκού ατοπήματος.

Οι παραδοσιακές πηγές τριβής μεταξύ της Τουρκίας, της Ελλάδας και της Κύπρου έχουν συνδυαστεί με ένα άλλο σύνολο αλληλένδετων γεωπολιτικών εντάσεων και ενεργειακών διαφορών στην ανατολική Μεσόγειο, και η φύση της κρίσης έχει αλλάξει ποιοτικά. Ως αποτέλεσμα, η γεωπολιτική σταθερότητα της Ελλάδας εξακολουθεί να επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από αυτή τη σύγκρουση. (Yordan Gunawan(1*), 2020)

4.3.3 Η πορεία της ασφάλειας, της ειρήνης και της διεθνούς συνεργασίας της Ελλάδας;

Οι συγκρούσεις μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδας, ιδιαίτερα στον απόηχο του συριακού εμφυλίου πολέμου, κλιμακώνονται συνεχώς. Η Τουρκία και η Ελλάδα υπέγραψαν συμφωνία το 1996, η οποία κατέληξε σε μια δύσκολη εκχειρίδα μεταξύ των δύο χωρών. Η Τουρκία είχε συμφωνήσει σε κατάπαυση του πυρός με την Ελλάδα εάν αποδεχόταν τη συμφωνία, και έπρεπε επίσης να συμφωνήσει ότι η συμφωνία θα επηρέαζε το έδαφος της Ελλάδας. Η συμφωνία θεωρήθηκε ως ένας τρόπος να αμβλυνθούν οι εντάσεις μεταξύ των δύο χωρών, αλλά δεν παρείχε μακροπρόθεσμη λύση στη σύγκρουση. Αυτό οδήγησε σε αυξημένες εντάσεις μεταξύ των δύο χωρών, οι οποίες έχουν επιδεινωθεί περαιτέρω από τον συριακό εμφύλιο πόλεμο. (Tocci, 2007)

Επιπλέον, οι συμβατικές σχέσεις της ΕΕ με την Ελλάδα είχαν έμμεση επίδραση στη σύγκρουση επηρεάζοντας τις αποφάσεις πολιτικής που σχετίζονται με τη σύγκρουση. Η ΕΕ είχε σημαντικό αντίκτυπο στην τουρκική εσωτερική μεταρρύθμιση και στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, αλλά ήταν λιγότερο επιτυχημένη όσον αφορά τον αντίκτυπό της στις συνοριακές συγκρούσεις στην περιοχή. Εν τω μεταξύ, ο υποχρεωτικός αντίκτυπος της ΕΕ στην Ελλάδα μειώθηκε μετά την οικονομική κρίση. Μελέτες έχουν διαπιστώσει ότι ενώ η συλλογική ταυτότητα μπορεί να έχει θετικά αποτελέσματα στην ειρήνη και τη συνεργασία εντός των κοινοτήτων, αγνοεί τις επιπτώσεις στην ασφάλεια του χωρισμού των ανθρώπων σε διαφορετικές εθνοτικές ή εθνικές ομάδες. (Rumelili, 2003)

Τέλος, η πειθαρχία και η τιμωρία του Φουκώ είχε μια αξιοσημείωτη επιρροή στην αντίληψη ότι η Ελλάδα είναι στενά ευθυγραμμισμένη με τη Σερβία, το μέρος στη σύγκρουση που καταδικάστηκε παγκοσμίως . Αυτό οδήγησε στην αντίληψη ότι η Ελλάδα είναι πιο συμπαθητική προς τη Σερβία παρά προς άλλα μέρη που εμπλέκονται στη σύγκρουση, κάτι που μπορεί να έχει επίδραση στη δυτική απάντηση στη σύγκρουση. (Zahariadis, 1994)

4.3.4 Τα μέτρα για την προστασία της οικονομίας της Ευρώπης;

Η Ευρώπη έχει λάβει πολλά μέτρα για την προστασία της οικονομίας της. Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (SEA) εγκρίθηκε το 1987 για την άρση των εμποδίων στο διασυνοριακό εμπόριο και για την παροχή ενός πλαισίου για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς. Η SEA άλλαξε επίσης το σύστημα ψηφοφορίας από ομοφωνία σε πλειοψηφία, το οποίο ήταν πιο αποτελεσματικό για την αντιμετώπιση ζητημάτων που σχετίζονται με την εσωτερική αγορά.

Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο (ΔΕΚ) κρίνει ότι το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπερέχει έναντι του εθνικού δικαίου και μπορεί να επιβληθεί στις εσωτερικές δικαιοδοσίες χωρίς να απαιτείται νομοθεσία. Για να βοηθηθούν οι χώρες σε κρίση, υιοθετήθηκαν αυστηρά μέτρα δημοσιονομικής λιτότητας στην Ελλάδα, την Ισπανία και την Πορτογαλία . Αντίθετα, η Ισλανδία απέρριψε τη λιτότητα μέσω λαϊκής ψηφοφορίας. Αυτά τα μέτρα ήταν αποτελεσματικά για την προστασία της οικονομίας της Ευρώπης. (Karanikolos, 2013)

4.3.5 Η διαχείριση της διαδικασίας ανάκτησης υπό το φως της σύγκρουσης

Η διαδικασία αποκατάστασης μιας αποτυχίας υπηρεσίας είναι ένας σημαντικός τομέας έρευνας στον τομέα του μάρκετινγκ . Αυτό ισχύει ιδιαίτερα στο πλαίσιο της κρίσης Ρωσίας/Ουκρανίας, καθώς η αποτελεσματική διαχείριση της σύγκρουσης απαιτεί μια συνεργατική προσέγγιση για την ικανοποίηση των πελατών σε περίπτωση αστοχιών υπηρεσιών. Από στοιχεία μίας εμπειρικής μελέτης με ένα δείγμα 202 πελατών για να διερευνήσουν τον ρόλο του φύλου ως πιθανής μετριαστικής μεταβλητής στη διαδικασία ανάκαμψης. Τα αποτελέσματα της μελέτης αποκάλυψαν ότι το φύλο είναι ένας σημαντικός παράγοντας στη διαχείριση της ανάκτησης υπηρεσιών. Διαπιστώθηκε ότι οι άνδρες τείνουν να είναι πιο απαιτητικοί στις αλληλεπιδράσεις τους με τους παρόχους υπηρεσιών και λιγότερο πιστοί στη στάση και τη συμπεριφορά τους, ενώ οι γυναίκες είχαν μια πιο πλήρως ανεπτυγμένη αίσθηση δικαιοσύνης και επέδειξαν μεγαλύτερη πίστη.

Επιπλέον, η μελέτη εντόπισε βασικούς παράγοντες που οδηγούν στην ικανοποίηση των πελατών με τη διαδικασία ανάκαμψης, όπως η υπέρβαση των προσδοκιών, η σωστή εκπαίδευση και το στυλ διαχείρισης συγκρούσεων, που οδηγούν στην αφοσίωση των πελατών. Οι εταιρείες μπορούν

να χρησιμοποιήσουν πληροφορίες σχετικά με το φύλο για να διαχειριστούν τα παράπονα και να αποκαταστήσουν την ικανοποίηση των πελατών πιο αποτελεσματικά. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη το φύλο κατά την αντιμετώπιση αστοχιών υπηρεσιών και τη διαχείριση της διαδικασίας ανάκτησης. (Karaniolos, 2013)

4.3.6 Οι οικονομικές ευθύνες της διαχείρισης μιας νέας διαταραχής

Οι οικονομικές επιπτώσεις της διαχείρισης μιας νέας διαταραχής δεν πρέπει να υποτιμώνται. Όταν εμφανίζεται ένα ξέσπασμα μιας νέας διαταραχής, μπορεί να έχει δραστική επίδραση στην οικονομία, με κυβερνητικούς αξιωματούχους να προσπαθούν να διαθέσουν πόρους για τον περιορισμό της εξάπλωσης. Η έρευνα για τις οικονομικές επιπτώσεις των μολυσματικών ασθενειών είναι ακόμη σε εξέλιξη και απαιτείται ανάπτυξη πολιτικής για την αντιμετώπιση του ζητήματος. Αυτό περιλαμβάνει τόσο τις τρέχουσες όσο και τις μελλοντικές δαπάνες, καθώς και το κόστος των ιατρικών θεραπειών και των προληπτικών μέτρων. Εκτός από τις οικονομικές πτυχές, υπάρχουν και ψυχολογικές συνέπειες.

Πράγματι, η αβεβαιότητα μιας νέας διαταραχής μπορεί να οδηγήσει σε άγχος και φόβο από την πλευρά των ατόμων και των κοινοτήτων. Επιπλέον, η ανάγκη παρακολούθησης των τελευταίων πληροφοριών σχετικά με τη διαταραχή μπορεί να είναι συντριπτική, όπως και η ανάγκη να ακολουθούνται προληπτικά μέτρα. Ως εκ τούτου, οι κυβερνήσεις πρέπει επίσης να επενδύσουν σε πρωτοβουλίες για τη δημόσια υγεία για να διασφαλίσουν ότι το κοινό είναι ενήμερο για τις τελευταίες εξελίξεις και μπορεί να λάβει τα κατάλληλα μέτρα. (Smith, 2006)

Τελικά, η διαχείριση μιας νέας διαταραχής απαιτεί μια πολύπλευρη προσέγγιση, καθώς οι οικονομικές, ψυχολογικές και σχετιζόμενες με την υγεία πτυχές πρέπει να λαμβάνονται όλες υπόψη.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία και αναλύσεις, ο ρυθμός ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας τη δεκαετία 2013-2022 έχει επηρεαστεί σημαντικά τόσο από την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση όσο και από τις διεθνείς προκλήσεις.

Η ελληνική οικονομία έχει επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό από την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, ιδιαίτερα στον απόηχο της χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008. Η χώρα αντιμετώπισε σοβαρές οικονομικές προκλήσεις και εφάρμοσε μέτρα λιτότητας για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των πιστωτών της, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ).

Το 2015, η ελληνική κρίση χρέους έφτασε σε κρίσιμο σημείο, οδηγώντας σε ένα τρίτο πακέτο διάσωσης από την ΕΕ και το ΔΝΤ. Παρόλα αυτά, η Ελλάδα παρέμεινε σε δύσκολη οικονομική κατάσταση, με υψηλά ποσοστά ανεργίας, χαμηλή ανάπτυξη και έλλειψη επενδύσεων.

Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια, η Ελλάδα έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο προς την οικονομική ανάκαμψη, υποβοηθούμενη από την αυξημένη ενσωμάτωση στην ΕΕ. Αυτό περιλάμβανε πρόσβαση σε χρηματοδότηση και επενδύσεις από την ΕΕ, καθώς και αυξημένες εμπορικές και επενδυτικές ευκαιρίες.

Η ελληνική οικονομία έχει επίσης επηρεαστεί από διεθνείς προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένων των γεωπολιτικών εντάσεων και της παγκόσμιας οικονομικής αστάθειας. Για παράδειγμα, η συνεχιζόμενη σύγκρουση στη Συρία οδήγησε σε μια προσφυγική κρίση που άσκησε σημαντική πίεση στους πόρους και τις υποδομές της Ελλάδας.

Επιπλέον, οι παγκόσμιες οικονομικές προκλήσεις, όπως η πανδημία COVID-19, είχαν σημαντικό αντίκτυπο στην ελληνική οικονομία. Η πανδημία οδήγησε σε μείωση του τουρισμού, μιας από τις κύριες πηγές εσόδων της Ελλάδας, και μείωση του παγκόσμιου εμπορίου και των επενδύσεων.

Συνολικά, ο ρυθμός ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας τη δεκαετία 2013-2022 έχει επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό τόσο από την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση όσο και από τις διεθνείς προκλήσεις. Ενώ η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση έχει προσφέρει ευκαιρίες για οικονομική ανάπτυξη και επενδύσεις, οι διεθνείς προκλήσεις όπως η προσφυγική κρίση και η πανδημία COVID-19 έχουν παρουσιάσει σημαντικά εμπόδια. Παρά αυτές τις προκλήσεις, η Ελλάδα έχει σημειώσει πρόοδο προς την οικονομική ανάκαμψη και έχει τη δυνατότητα για συνεχή ανάπτυξη τα επόμενα χρόνια.

Έτσι, για να υποστηριχθεί ένας συστημικός ρυθμός ανάπτυξης 3% ετησίως τα επόμενα χρόνια, πρέπει να ληφθούν συγκεκριμένες αποφάσεις μακροπρόθεσμης οικονομικής πολιτικής:

- "εξωστρεφείς και ανταγωνιστικές αγορές αγαθών και υπηρεσιών, με εκμετάλλευση των τεχνολογικών εξελίξεων ώστε να προωθηθεί η παρουσία της ελληνικής οικονομίας στις διεθνείς αλυσίδες αξίας," ("Έκθεση του Διοικητή για το έτος 2021")
- εκμετάλλευση της διαθέσιμης τεχνογνωσίας για τη μετατροπή της χώρας σε ενεργειακό κόμβο,
- προστασία της υγιούς επιχειρηματικότητας,
- δημιουργία λειτουργικότερου κράτους μέσω της ολοκλήρωσης του ψηφιακού μετασχηματισμού του,
- ψηφιοποίηση του συστήματος απονομής δικαιοσύνης,
- αντιμετώπιση του προβλήματος της συσσώρευσης ιδιωτικού χρέους,
- επιτάχυνση του προγράμματος ιδιωτικοποιήσεων,
- χρηματοδοτική στήριξη από ένα εύρωστο τραπεζικό σύστημα,
- δημιουργία νησίδων αριστείας, καινοτομίας και τεχνολογικής προόδου και
- προσαρμογή των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στις ανάγκες της σύγχρονης αγοράς εργασίας.

Κρίσιμη για την αποτελεσματικότητα της οικονομικής πολιτικής δεν είναι μόνο η επιλογή των σωστών αποφάσεων πολιτικής, αλλά και η επιτυχής εφαρμογή τους. Όπως έδειξε η δεκαετής κρίση, οι ελλείψεις, οι καθυστερήσεις ή η ελλιπής εφαρμογή των δράσεων μείωσαν σημαντικά την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων σταθεροποίησης και παράτεινε τη διάρκεια της κρίσης.

Τέλος, βραχυπρόθεσμα, όταν ο κίνδυνος μιας υγειονομικής κρίσης δεν έχει πλήρως εξαλειφθεί και ο κίνδυνος στασιμότητας είναι μικρός αλλά δεν μπορεί να αγνοηθεί, πρέπει να ληφθούν συνετά μέτρα πολιτικής για την εδραίωση της ανάκαμψης.

Τα βήματα πολιτικής αφορούν:

1. τον τρόπο άρσης όλων των μέτρων στήριξης με γνώμονα αφενός τη σταδιακή επαναφορά της δημοσιονομικής ισορροπίας και αφετέρου τη διασφάλιση της ανάκαμψης,
2. την ομαλή εκταμίευση των ευρωπαϊκών πόρων και τη διοχέτευσή τους για τη χρηματοδότηση νέων επενδύσεων σε εξωστρεφείς κλάδους ώστε να μειωθεί το

έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, (“Πόλεμος στην Ουκρανία: Ποια είναι τα σενάρια της ΓτΕ για την ελληνική ...”)

3. την αξιόπιστη προσήλωση στην υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων, όπως αυτές περιγράφονται στο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, και
4. την οριστική εξυγίανση των ισολογισμών των τραπεζών.

Βιβλιογραφία

- Jackson, , J. K. (2021). *Global Economic Effects of COVID-19*. Fort Belvoir: DEFENSE TECHNICAL INFORMATION CENTER.
- Papazoglou, A. S. (2021, Ιούλιος 14). Spiritual Health and the COVID-19 Pandemic: Impacts on Orthodox Christianity Devotion Practices, Rituals, and Religious Pilgrimages. *Journal of Religion and Health*, σσ. 3217–3229.
- Aristeidis G. Koutroulis, I. K. (2013, Φεβρουάριος). Impact of climate change on water resources status: A case study for Crete Island, Greece. *Journal of Hydrology*, σσ. 146-158.
- Athanasios Dagoumas, F. K. (2014, Οκτώβριος). Assessing the impact of the economic crisis on energy poverty in Greece. *Sustainable Cities and Society*, σσ. 267-278.
- BORSATTO, P. (2021). Is development still possible? A study on the relationship between economic complexity and human rights. *Padua*.
- Bournakis, I. (2011). Economics- Productivity Performance, Determinants and Future Prospects. *Business and Management Practices in Greece* , σσ. 26–48.
- Caraveli, H. T. (2012). Economic restructuring, crises and the regions: the political economy of regional inequalities in Greece. *GreeSE papers*, σ. 61.
- Cem Işik, E. K. (2017, Μάρτιος 17). Analyzing the causalities between economic growth, financial development, international trade, tourism expenditure and/on the CO2 emissions in Greece. *Energy Sources, Part B: Economics, Planning, and Policy* , σσ. 665-673 .
- Charles C Branas¹, A. E. (2013). The impact of economic austerity and prosperity events on suicide in Greece: a 30-year interrupted time-series analysis. *Health policy Research*.
- Chenery, H. B. (1967). Foreign Assistance and Economic Development. *International Economic Association Conference Volumes*, σσ. 268–292.
- Christodoulakis, N. (2013, Αύγουστος 03). Currency crisis and collapse in interwar Greece: predicament or policy failure? . *European Review of Economic History*, σσ. 272–293.
- Christopher Preston, D. C. (1997). *Enlargement & Integration in the European Union*. Βαρσοβία.
- Chrysoula Lamprinou, A. T. (2006, Αύγουστος 01). Agrifood SMEs in Greece: the role of collective action. *British Food Journal*.
- Cristina Checherita-Westphal, P. R. (2012, Οκτώβριος). The impact of high government debt on economic growth and its channels: An empirical investigation for the euro area. *European Economic Review*, σσ. 1392-1405.

- Daryl Siedentop, H. V. (1995). *Introduction to Physical Education, Fitness, and Sport*. Champaign: Human Kinetics.
- Diakomihalis, M. N. (2007). Greek Maritime Tourism: Evolution, Structures and Prospects. *Research in Transportation Economics*, σσ. 419-455.
- Dimitrios Angelopoulos, H. D. (2017, Ιούνιος). Risk-based analysis and policy implications for renewable energy investments in Greece. *Energy Policy*, σσ. 512-523.
- Dimitrios Buhalis, O. D. (2004, Αύγουστος). E-Tourism Developments in Greece: Information Communication Technologies Adoption for the Strategic Management of the Greek Tourism Industry. *SAGE Journals*, σ. 29.
- Dimitrios Folinas, N. T. (2018, Αύγουστος 30). Logistics Services Sector and Economic Recession in Greece: Challenges and Opportunities. *MDPI*, σ. 16.
- E. Kondilis, F. T. (2021, Σεπτέμβριος). Essential public healthcare services utilization and excess non-COVID-19 mortality in Greece. *Public Health*, σσ. 85-88.
- Elias Kondilis, S. G. (2013, Μάιος 09). Economic Crisis, Restrictive Policies, and the Population's Health and Health Care: The Greek Case. *American Journal of Public Health* .
- Elisabeth Oltheten, G. P. (2003). Greece in the European Union: policy lessons from two decades of membership. *The Quarterly Review of Economics and Finance*, σσ. 774-806.
- Elizabeth Kopits, M. C. (2005, Ιανουάριος). Traffic fatalities and economic growth. *Accident Analysis & Prevention*, σσ. 169-178.
- Evanthia A. Nanaki, C. J. (2013, Αύγουστος 15). Comparative economic and environmental analysis of conventional, hybrid and electric vehicles – the case study of Greece. *Journal of Cleaner Production*, σσ. 261-266.
- Fakiolas, R. (2000). Migration and Unregistered Labour in the Greek Economy. *Springer*, σσ. 57–78.
- Galbraith, J. K. (2016). *Welcome to the Poisoned Chalice: The Destruction of Greece and the Future of Europe*. New Haven: Yale university press.
- George Liagouras, A. P. (2003, Δεκέμβριος). Exploring Mismatches between Higher Education and the Labour Market in Greece. *European Journal of Education*, σσ. 413-426.
- Georgios P. Kouretas, P. V. (2010, Οκτώβριος 10). The Greek Crisis: Causes and Implications. *Panoeconomicus*, σ. 14.
- Gilpin, R. (1988). The Theory of Hegemonic War. *The Journal of Interdisciplinary History*.

- Giorgos Bamias, , S. (2020, Ιούνιος). The Greek Response to COVID-19: A True Success Story from an IBD Perspective . *Inflammatory Bowel Diseases*, σσ. 1144–1148.
- Giorgos Meramveliotakis, M. M. (2021, Σεπτέμβριος 01). Sustainable Development, COVID-19 and Small Business in Greece: Small Is Not Beautiful. *mdpi*, σ. 11.
- Gorohova, M. N. (2016, Ιούλιο 01). Financial Crisis in Greece: Challenges and Threats for the Global Economy. *International Journal of Economics and Financial Issues*.
- Gu, Y. (2023). The Adverse Effects of the Outbreak of Russia-Ukraine Conflict on the Energy Supply System of Europe. *INTERNATIONAL CONFERENCE ON EDUCATION, PSYCHOLOGY, HUMANITIES AND HISTORICAL RESEARCH* .
- Hazakis, K. J. (2021, Μάρτιος 09). Is there a way out of the crisis? Macroeconomic challenges for Greece after the Covid-19 pandemic. *European Politics and Society*, σσ. 490-504.
- I.E. Nikolaou, K. E. (2010, Σεπτέμβριος). A SWOT analysis of environmental management practices in Greek Mining and Mineral Industry. *Resources Policy*, σσ. 226-234.
- Ioakimidis, P. C. (2000). *The Europeanisation of Greece's Foreign Policy: Progress and Problems*. Routledge.
- Ioanna Giannopoulou, G. O. (2020 , Μάιος 14). COVID-19 pandemic: challenges and opportunities for the Greek health care system. *Cambridge University Press*, σ. 10.
- Ioannis Politis, G. G. (2021, Μάρτιος 17). Mapping travel behavior changes during the COVID-19 lock-down: a socioeconomic analysis in Greece. *European Transport Research Review* , σ. 21.
- Joshua R. Goldstein, M. K. (2012, Δεκέμβριος). Fertility reactions to the “Great Recession” in Europe: Recent evidence from order-specific data. *Demographic Research*, σσ. 85-104.
- Kapiki, S. (2013, Μάιος 13). The Impact of Economic Crisis on Tourism and Hospitality: Results from a Study in Greece. *Central European Review of Economics and Finance*, σσ. 19-30.
- Karagiannis, E. (2020, Νοέμβριος 16). *The Silent Rise of Greece as a Mediterranean Power*. Ανάκτηση από <https://rusi.org/>: <https://rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/silent-rise-greece-mediterranean-power>
- Karakatsani, E. (2022, Μάρτιος). Greece economy briefing: The Ukrainian crises and the Greek economy. *China CEE Institute*, 7.
- Karamanis, K., & Kolias, G. (2022). ANALYZING EMPLOYMENT BY OCCUPATION ACROSS SECTORS IN GREEK LABOR MARKET. *Economics & Sociology*, σσ. 24-40.

- Karanikolos, M. (2013, Απρίλιος 13). Financial crisis, austerity, and health in Europe. *The Lancet Journal*.
- Knight, D. M. (2013). The Greek economic crisis as trope. *Focaal*, σσ. 147–159.
- Korostelina, K. V. (2008, Φεβρουάριος 19). Identity, autonomy and conflict in republics of Russia and Ukraine. *Communist and Post-Communist Studies*, σ. 41.
- Kovacevic, A. (2009). The Impact of the Russia–Ukraine Gas Crisis in South Eastern Europe. *Oxford Institute for Energy Studies*.
- Lavdas, K. A. (1997). *The Europeanization of Greece: Interest Politics and the Crises of Integration*. Λονδίνο: Macmillan press ltd.
- Lempert, R. J. (2003). *Shaping the Next One Hundred Years: New Methods for Quantitative, Long-Term Policy Analysis*. Rand.
- Manuel Regueiro, A. A.-J. (2021, Μάρτιος 9). Minerals in the future of Europe. *Springer*, σ. 16.
- Marhold, H. (2022, 02). The EU Recovering from the COVID-19 Pandemic: Lessons Drawn from the Post-2008 Crisis Policy. *Dans L'Europe en Formation*, σσ. 24-39.
- Mariateresa Ciommi, G. E. (2022, December 30). Toward a 'Migrant Trap'? Local Development, Urban Sustainability, Sociodemographic Inequalities, and the Economic Decline in a Mediterranean Metropolis. *Mediterranean Metropolis*, σ. 12.
- Martins, B. J. (2022, Ιανουάριος 13). Equity research - EDP renováveis S.A : leading the transition into renewables. *Nova School of Business and Economics (NSBE)*.
- Matsaganis, M. (2003). The Crisis and the Welfare State in Greece: A Complex Relationship. *The Greek Crisis and European Modernity*, σσ. 152–177.
- Matsaganis, M. (2011, Δεκέμβριος 14). The welfare state and the crisis: the case of Greece. *SAGE Journals*, σ. 13.
- Michael G. Arghyrou, J. D. (2011, Φεβρουάριος 20). The Greek Debt Crisis: Likely Causes, Mechanics and Outcomes. *The World Economy*.
- Mirela Panait, S. A. (2022, Οκτώβριος). Is energy efficiency a robust driver for the new normal development model? A Granger causality analysis. *Energy Policy*, σ. 5.
- Nelson, R. M. (2010, Ιούλιος 07). Greece's Debt Crisis: Overview, Policy Responses, and Implications. *IBRARY OF CONGRESS WASHINGTON DC CONGRESSIONAL RESEARCH SERVICE*.
- Nikolaou, F. (2022, Νοέμβριος 03). AS ONE: MAI + Neon, an artistic project for raising consciousness in Greece. *Università Ca' Foscari Venezia*, σ. 140.

- Nikos Sotirakopoulos, G. S. (20123, Απρίλιος 17). 'Direct democracy now!': The Greek indignados and the present cycle of struggles. *SAGE Journals* .
- Ourania S. Kotsiou, P. K. (2018, Αύγουστος 20). Impact of the Refugee Crisis on the Greek Healthcare System: A Long Road to Ithaca. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, σ. 15.
- Pagoulatos, G. (2008). Greece after the bailouts: assessment of a qualified failure. *Hellenic Observatory*, σ. 130.
- Panagiotis T. Nastos, N. P. (2013, Ιανουάριος). Spatial and temporal variability of the Aridity Index in Greece. *Atmospheric Research*, σσ. 140-15.
- Papadimas, L. (2023, Ιανουάριος 10). Greek economy to slow in 2023 as energy costs, Ukraine war hit spending -OECD. Αθήνα.
- Pappas, N. (2017, Σεπτέμβριος 11). The complexity of purchasing intentions in peer-to-peer accommodation. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*.
- Parlapani, E. (2020, Αύγουστος 19). Psychological and Behavioral Responses to the COVID-19 Pandemic in Greece. *Sec. Public Mental Health*.
- Pegkas, P. (2018, Οκτώβριος 01). Government Debt and Economic Growth. A Threshold Analysis for Greece. *Peace Economics, Peace Science and Public Policy*.
- Peterson Institute for International Economics (PIIE). (2010). *The Greek Debt Crisis*. Αθήνα: Peterson Institute for International Economics (PIIE).
- Petrakis, P. E. (2020). *The New Political Economy of Greece up to 2030*. Cham: Springer.
- Rakopoulos, T. (2014, Μάιος 18). The crisis seen from below, within, and against: from solidarity economy to food distribution cooperatives in Greece. *Springer*, σσ. 189–207.
- Richard E. Nisbett, T. M. (2003, Σεπτέμβριος 05). Culture and point of view. *PSYCHOLOGICAL AND COGNITIVE SCIENCES*.
- Rumelili, B. (2003, Ιούνιος). Liminality and Perpetuation of Conflicts: Turkish-Greek Relations in the Context of Community-Building by the EU. *European Journal of International Relations*.
- Shrabani Saha, G. Y. (2013, Ιούλιος 17). The Moderation Effects of Political Instability and Terrorism on Tourism Development: A Cross-Country Panel Analysis. *Journal of Travel Research*.
- Smith, R. D. (2006, Δεκέμβριος). Responding to global infectious disease outbreaks: Lessons from SARS on the role of risk perception, communication and management. *Social Science & Medicine*, σσ. 3113-3123.

- Sofia Pappa, N. A. (2021, Μάρτιος 01). From Recession to Depression? Prevalence and Correlates of Depression, Anxiety, Traumatic Stress and Burnout in Healthcare Workers during the COVID-19 Pandemic in Greece: A Multi-Center, Cross-Sectional Study. *International Journal of Environmental Research and Public Health*.
- Stefan Feuser, F. B. (2022, Μάιος 4). Ancient Cities: Teaching and Learning in the Digital Age. *Journal of Archaeology and Education* , σ. 41.
- Steve H. HANKE, K. S. (2022). The First 200 Studies in Applied Economics. *Journal of Economics Library*.
- Stylianou, T. (2014). Debt and Economic Growth: Is There Any Causal Effect? An Empirical Analysis with Structural Breaks and Granger Causality for Greece. *Theoretical and Applied Economics*, σσ. 51-62.
- Sydorovych, O. e. (2021, Δεκέμβριος 30). Digitization of the Financial System in the World Economy. *International Journal of Computer Science & Network Security*, σσ. 611-619.
- Theodore Pelagidis, M. M. (2014). *Greece: From Exit to Recovery?* Washington: Brooking Institution Press.
- Theodoropoulou, S. (2016, Αύγουστος 16). National Social and Labour Market Policy Reforms in the Shadow of EU Bailout Conditionality: The Cases of Greece and Portugal. *The Sovereign Debt Crisis, the EU and Welfare State Reform* .
- Thomas Diez, S. S. (2006, Αύγουστος 09). The European Union and Border Conflicts: The Transformative Power of Integration. *Cambridge University Press*:.
- Tim Di Muzio, M. D. (2023). *Covid-19 and the Global Political Economy: Crises in the 21st Century*. Oxon: Routledg.
- Tocci, N. (2007). *The EU and Conflict Resolution: Promoting Peace in the Backyard*. Oxon: Routledge.
- Tsarouhas, D. (2009, Μάιος 12). The political economy of Greek–Turkish relations. *Southeast European and Black Sea Studies*, σσ. 39-57.
- Tufiş, S. S. (2023, Ιανουάριος 25). Saved by the diaspora? The case of the Alliance for the Union of Romanians. *Springer*, σσ. 101-118.
- Vasilis Kontis, J. E. (2017, Απρίλιος). Future life expectancy in 35 industrialised countries: projections with a Bayesian model ensemble. *The Lancet*, σσ. 1323-1335.
- Visvizi, A. (2012, Μάρτιος 01). The crisis in Greece and the EU-IMF rescue package: Determinants and pitfalls. *Acta Oeconomica*.

- Vourlides, E. M. (2022, Αύγουστος 31). Creation from Crisis: Regenerative Design and (Re)Making the Oikos in Austerity Greece. *The George Washington University ProQuest Dissertations Publishing*.
- Wilson, G. (2021, Μάρτιος 05). <https://www.atlanticcouncil.org/>. Ανάκτηση από To manage tensions between Turkey and Greece, the US should look to history: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/turkeysource/to-manage-tensions-between-turkey-and-greece-the-us-should-look-to-history/>
- Yordan Gunawan(1*), V. J. (2020). THE VALIDITY OF TURKEY-LIBYA'S AGREEMENT ON MARITIME BOUNDARIES IN INTERNATIONAL LAW. *Jurnal Hukum Danperadilan*, σσ. 170-185.
- Zabaniotou, M. S. (2014, Φεβρουάριος). Comparative assessment of municipal sewage sludge incineration, gasification and pyrolysis for a sustainable sludge-to-energy management in Greece. *Waste Management*, σσ. 411-420.
- Zahariadis, N. (1994). Nationalism and Small-State Foreign Policy: The Greek Response to the Macedonian Issu. *Oxford University Press*, σσ. 647-667.
- Zhen Quan Wang, N. J. (1995, Ιούνιος). The determinants of foreign direct investment in transforming economies: Empirical evidence from Hungary and China. *Springer*, σσ. 359–382.
- Κάτσιος, Σ. (2015, Οκτώβριος 16). The shadow economy and corruption in Greece. *South-Eastern Europe Journal of Economics*.
- Τράπεζα της Ελλάδος. (2022, 11 25). *Τράπεζα της Ελλάδος*. Ανάκτηση από Η Ευρώπη και η Ελλάδα μπροστά σε νέες, μεγάλες προκλήσεις: <https://www.bankofgreece.gr/enimerosi/grafeio-tyroy/anazhthsh-enhmerwsewn/enhmerwseis?announcement=8dfdb0ff-1a1b-46b0-9f45-afab3cc0a031>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ερευνητικά ερωτήματα

- 1) Ποια η πορεία της Ελληνικής Οικονομίας;
- 2) Πόσο έχει επηρεαστεί η Ελληνική Οικονομία από την πανδημία;
- 3) Πόσο έχει επηρεαστεί από τις διεθνείς εξελίξεις
- 4) Ποια η πορεία της Ελληνικής Οικονομίας ως μέλος της Ευρωζώνης;

Ερευνητικές υποθέσεις

- Υ1. Γίνονται προσπάθειες εξωστρέφειας της Ελληνικής Οικονομίας;
- Υ2. Η Ελληνική Οικονομία θωρακίστηκε από τις διεθνείς εξελίξεις;
- Υ3. Η Ελληνική Οικονομία συμβαδίζει με τον μέσο όρο της Ευρωζώνης;
- Υ4. Η Ελληνική Οικονομία προχώρησε σε δημοσιονομικές βελτιώσεις;